

Šiame numery

Kai laikas praeina ir ateina,
o Lietuvoj spinduliuoja "Aušra".
Michelangelo — menininkas
ir žmogus.

Pasivaikščiujimas pro Stasį Ylą
ir Mikalojų K. Čiurlionį.
Iš Eduardo Moerikės poezijos.
"Draugo" 1975 metų kultūrinio
priedo turinio ir pavardžių rodyklė
(indeksas).
Vladas Jakubėnas ir jo muzika.

Kertinė paraštė

KAI LAIKAS PRAEINA IR ATEINA
O Lietuvoj spinduliuoja "Aušra"

Tą laiką nesustojančią slinkti, tur būt, labiausiai jaučiame, priartėję prie Naujųjų metų slenkščio. Vieno skaičiaus pabaiga ir kito pradžia verčia žmogų džiaugtis, kad aplamai dar egzistuoja. Tačiau laiko praėjimas ir dar laukiamo atėjimas verčia ir susimąstyti: kiek jo dar beliko? koks bus tas laikas? ir kokiu mes jį patys padarysime savo asmeniškuoju, savo tautos ir visos žmonijos santykio atveju?

O spaudoje tokiu momentu paprasčių paprasčiausiai mėgstama daryti lyg ir praėjusių metų inventorizaciją: kas visuomeniniuos darbuos ypatingesnio atlikta? kiek gerų knygų išleista? kaip laikėsi muzikos ir dailės pasauliai? kurios pozicijos laimėtos ar pralaimėtos Lietuvos laisvės kovoje? kiek stipri mūsų buvome vienas antro balandiška mėlė? ar jos nenustelbė šuniškas vienas antro kandžiojimas?

Tikslų atsakymų ieškojimas į surašytus klausimus vargu ar būtinas? Gal net pavojingas? Žiūrėk, tik praleisi nesuminėjęs kurį nors faktą, arba suminėsi ne pirmoje eilėje, arba darbuotojui uždėsi karūną su per mažais brangakmeniais, arba autoriui, geismininkui, dailininkui, muzikui ar mokslininkui teikiami laurų lapai bus per blankiai žali, ir jau atrodo, kad pasaulio galas! Todėl tegu būna pasitenkinta tik bendrąja išvada: dirbta, nemažai padaryta, kai kuriose srityse net daugiau negu anksčiau, bet ir negrįžtamai pasitraukusių apstu, o jų vieton ateinančių pasigendami, akis graužiantys savos pirkios dūmai ypač sutirštėję, jaunėsi ir greitesni dėl to nuo jų sprunka į šalį arba nori iškirsti platesnius langus.

Silpnumo valandoj tačiau stiprina mus herojiškasis brolis ir sesuo Lietuvoje. Atėjo laikas įsiklausyti ir į jų balsą. Iš įprastos praėjusių metų inventorizaci-

jos žengiant žingsnį į ateinančią laiką, reikia pasitikėti ne vien savo kelionės lazda, bet ir ištvėrmės pavyzdžių tėvynėje.

Ant Naujų metų slenkščio tokiu ištvėrmės pavyzdžiu ir net orientacinio švyturiu ateitin gali būti šių metų pabaigoje pasirodęs Lietuvoje naujas pagrindinio leidinio "Aušra" (žiūr. Naujus leidinius, 6 psl.). Leidėjų įvadinis žodis pirmajame jos numeryje tiksliai žvelgia į situaciją ir savaime nurodo kryptį ateitin. Ne tik ten, ne vien čia, bet visur ir visiems, širdy ir darbe nekvislinginiams lietuviams. Naujų metų išvakarėse, užuot smulkmeniškai skaičiavus mūsų dar atliktus darbelius, geriausia būtų dirštelti į spalio mėnesyje pasirodžiusios "Aušros" įvadinį leidėjų žodį:

Pirmieji "Aušros" spinduliai

Gedimino laikas
Vaidevutis garsus
Prikelti! Bet kur Vaidevutis?

Maironis

Beveik po šimto metų vėl iš naujo pasirodo "Aušra". Lietuvos istorija tarsi pasikartoja, — carinė okupacija pasikeitė į tarybinę. Iš naujo iškilęs pavojus lietuvių tautos egzistencijai. Pavojuje atsidūrę ypatingai dvasinės vertybės: tikėjimas, dora, kalba, literatūra ir visa lietuviškoji kultūra. Mūsų tautos priešai ir į jos ateitį toliau nežvelgia vaikai ruošia tautai pražūtį. Šito siekiama klasta, melu ir apgaule. Planingai ir maskuotai Lietuva dvasiškai žlugdoma ir fiziškai naikinama. Dalis tautos nepastebi šios nelaimės ir nesirūpina gresiančiu pavojumi. Kartais nesuprasdami, o kartais dėl duonos kėsnio jie tampa tautos engėjų talkininkais.

Šiandien stengiamasi nutylėti didvyriška Lietuvos praeitis. Ne-

SAULĖ JAUTOKAITĖ

Dr. Jonas Grinius savo knygoje "Veidai ir problemos" rašo: "Žymių vyrų ir moterų sukaktys geros tuo, kad jos paskatina mokslo žmones geriau iširti minimų asmenybų darbus ir mintis, o eiliniai skaitytojai turi progą praturtėti kultūriškai".

Kaip tik šiemet minėjome vieną iš tokių žymių vyrų, kuris, peržengęs bet kokias tautines ribas, meno istorijoje yra viena iš stambiausių figūrų — apdovanojimas ne tik nepaprastu menišku genialumu, bet taip pat ir didžia gyvenimo išmintimi.

Norint iširti žymių asmenų darbus ir mintis, dažniausiai naudojamės tų asmenybų biografijomis, kurias parašo kiti mokslininkai, surinkę medžiagą apie juos. Bet šios biografijos nėra visiškai patikimos ir dažniausiai priklauso nuo paties biografijos rašytojo, kokia linkme krypta aprašomojo asmens biografiniai bruožai. Visai kas kita, jeigu pats žymus asmuo patsai rašo savo autobiografiją. Mūsų laimė, šiemetinis mūsų sukaktuvininkas Michelangelo savo biografinius bruožus paliko dviejuose patikimuose šaltiniuose. Pirmasis, paties Michelangelo paliktai laiški, sonetai, aforizmai knygoje, pavadintoje "Michelangelo - A Self-Portrait", o antrasis — tuo pačiu laiku gyvenusio draugo, menininko Giorgio Vasari parašytos menininkų biografijos "Lives of the Artists". Ši Michelangelo biografija buvo jam dar gyvam esant atspausdinta ir, ją perskačius, jo paties patvirtinta.

Šiame straipsnyje ir naudosiu šiais dviem minėtais šaltiniais, nors ir trumpai minėdama ištraukas, labiausiai savitas jam kaip menininkui ir žmogui.

Michelangelo — menininkas

Michelangelo save laikė tikrai skulptoriumi. Nors, mažas būdamas, įsai jau mokykloje, užuot mokėsis, daug piešė ir dėl to buvo dažnai savo tėvo ir vyresniųjų šeimoje baramas, kad nepasirinko praktiškos profesijos, o meną, kuris jo šeimai nieko nereiš-

nuostabu, kad mūsų mokyklose taip mažai vietos skiriama senovės Lietuvos istorijai, taip skurdžiai leidžiama istorinė literatūra ir ta pati cenzorių yra negailestingai žalojama, o prieš karą išleisti Lietuvos istorijos vadovėliai rūpestingai naikinami. Klastojant istorinius faktus, norima apjuodinti Lietuvos praeitį.

Nutylima ne tik tautos praeitis, bet ir tamsiosios šiandieninio gyvenimo pusės. Kalbama apie augančius miestus, didžiujamasi kurortais ir augančiomis gamyklomis, bet tyliama apie besiplečiantį nusikalstamumą, lagerius ir siaubingas ligas.

Mažai kas tinkamai rūpinasi ir Lietuvos ateitimi, ypač jos dvasinės kultūros vertybėmis. Tautos dėmesys ir jėgos nukreipiamos tik į medžiaginę kultūros kėlimą — į gamyklas, planus, sportą, o dvasinės kultūros dirvona užleidžiami. Ištužusią,

MICHELANGELO — MENININKAS IR ŽMOGUS

Genijaus jubiliejinus metus baigiant. Penki šimtai metų nuo jo gimimo

Michelangelo (1475-1564)

Mozė (marmuras)

materialinėmis gėrybėmis besio-tinančią ir girtuokliaujančią tautą nesunku nutautinti ir sunaidžiai leidžiama istorinė literatūra ir ta pati cenzorių yra negailestingai žalojama, o prieš karą išleisti Lietuvos istorijos vadovėliai rūpestingai naikinami. Klastojant istorinius faktus, norima apjuodinti Lietuvos praeitį.

Nutylima ne tik tautos praeitis, bet ir tamsiosios šiandieninio gyvenimo pusės. Kalbama apie augančius miestus, didžiujamasi kurortais ir augančiomis gamyklomis, bet tyliama apie besiplečiantį nusikalstamumą, lagerius ir siaubingas ligas.

Mažai kas tinkamai rūpinasi ir Lietuvos ateitimi, ypač jos dvasinės kultūros vertybėmis. Tautos dėmesys ir jėgos nukreipiamos tik į medžiaginę kultūros kėlimą — į gamyklas, planus, sportą, o dvasinės kultūros dirvona užleidžiami. Ištužusią,

novės istorija: romėnai jėga nugalėjo graikus, o graikai kultūra nugalėjo romėnus.

"Aušra" nekurstys tautinės neapykantos. Ji laiko savo draugais visų tautų taikius ir geros valios žmones, kurie Lietuvai linki gero ir nori su ja dalintis kultūrinėmis vertybėmis.

"Aušra" tikisi, kad ją remis visi nuoširdžiai myli Lietuva, nepaisant įsitikinimų, partiskumo pareigų. Šiandien daugelis net atsakingų pareigūnų nenustoja mylėti savo Tėvynės ir, kiek galėdami, rūpinasi jos gerove.

"Aušra" nepretenduoja apimti visų Lietuvos problemų. Ji sveikina jau ketvrti metai einančią "LKB Kroniką" ir su džiaugsmu sutiks naujai pasirodanti leidiniai.

Tikimės, kad "Aušros" skelbiamos mintys paplīs jaunimo tarpe. Norėtume, kad jie, pažinę Lietuvos praeitį, dar labiau pamiltų savo tėviškės žemę.

Gražu už Tėvynę pavargti, kentėti, Palaimintas darbas šalies prigimtos Laimingas, kurs pradėdamas Aušrai tekėti

Su broliais į darbą kaip milžinas stos.

Petys gi į petį, na, vyrai, kas gali, Sustokim į darbą už mylimą šalį, Prikelkime Lietuvą mūsų.

Tik į darbą greičiau, Tik mylėkim karščiau, Tik, vyrai, pajudinkim žemę.

Į darbą — į darbą, kam dega krūtinė Apleisto dirvona vaga pirmutinė, Sunkiausia, bet kiek ten sapnų.

Maironis

"Aušros" leidėjai

Nieko čia daugiau nereikia nei pridėti, nei atimti. Tik paraginti: kas turi akis, temato, o kas turi ausis, teklauso.

kė. Keturiolikos metų jis jau tarnauija pas menininką Ghirlandajo jo dirbtuvėje. Vaiko gabumus pastebėjęs Florencijos kunigaikštis Lorenzo Medici, jį pritraukia į savo skulptūros mokyklą, kuriai vadovauja skulptorius Donatello. Vėliau tobulinasi skulptūroje jau savarankiškai. Daug studijuoja žmogaus anatomiją. Išvykęs į Romą, iš prancūzo kardinolo Rouen gauna užsakymą sukurti Skausmingąją Motiną (Pietą), kuri turi būti padėta Sv. Petro bazilikoje. Ši Pietą buvo pirmasis didesnio masto Michelangelo skulptūros kūrinys, kuriuo dvidešimt trejų metų skulptorius sukėlė sensaciją Romoje. Po šito įvykio, jis, net norėdamas, jau negalėjo pasitraukti iš popiežių tarnybos. Vasari rašo: "Pietą buvo stebuklas, kuriame beformis marmuro gabalas buvo taip pakeistas, iki tokio tobulumo, kad retai pati gamta tokį tobulumą idėgia gyvenime kūne". Michelangelo, idėjes tiek daug darbo ir pastangų, kartą nuėjo pats pasižiūrėti savo kūrinio. Ten rado jau apščiail nepažįstamų žmonių, besiginčijančių, kieno čia darbas. Išgirdęs vieną nepažįstamą sakant, kad tai padarė mūsų Cristoforo Solari iš Milano, Michelangelo kitą dieną nuėjo ir iškalė savo vardą juostoje, perrištoje per Madonos krūtine. Tai yra vienintelis skulptūros kūrinys su paties Michelangelo parašu.

Popiežiui Julijui II užsakius antkapinį paminklą, Michelangelo apmetė milžinišką projektą su 50 statulų. Savo darbams jis pats vyksta į Carraros marmuro kasyklas, ten praleidžia aštuonis mėnesius, kol iširenka sau tinkamą marmuro gabalą. Šiam didžiuliam projektui jis pirmą sukuria milžinišką Mozę. "Su šia skulptūra joks kitas darbas negali būti palygintas", rašo Vasari.

Norint tikrai įvertinti Michelangelo genijų, reikia pačiam pamatyti jo originalius meno kūrinius. Pamačius juos, negalima įsivaizduoti, kaip iš marmuro gabalo galima išgauti tokia gyvybe alsuojantį žmogų. Michelangelo yra nuostabus ne tik savo gyvomis žmogaus anatomijos detalėmis, bet ir begaline dvasine jėga. Niekada akys nepavargę žiūrėti į Mozės didingą žvilgsnį, arba į Dovydą, pasiryžusį nugalėti Galiotą. Kokios įspūdingos yra Florencijoje, Šv. Lauryno Medici koplyčioje, pusiau gulintys keturios figūros ant antkapio viršaus. Rodos, kad palietus jų veilius kūnus, pirštai tiesiog įsmigs į jų minkštą odą. Tiems, kurie jam priekaištavo, kad jo Lorenzo ir Giuliano Medici atvaizdai nepanašūs į juos pačius, Michelangelo atsakė: "Praėjus tūkstančiui metų, niekas nesakys, kad jie atrodė kitaip".

Nors Michelangelo laikė save tikrai skulptoriumi, tačiau popiežius Julijus II liepė jam ištaipyti Šiksto koplyčios skliautus. Skulptorius jautėsi labai nelaimin-

k.brd.

(Nubelta į 3 gaut.)

Pasivaikščiėjimas pro Stasį Ylą ir Mikalojų K. Čiurlionį

(Tęsinys iš praėjusio šostad.)

JURGIS JANKUS

Po vakarienių į Pilį eiti jau buvo tamsu, tai pasidairėm po vienuolyną, o paskum nusėdom pasišnekežėjimams. Kun. Stasio trobeje, kurioje ir dr. Kučas, atsiskyręs sau kampa, trūšia prie enciklopedijos ir Amerikos lietuvių istorijos rankraščių, o pats kun. Stasys kitoje namelio pusėje skęsta knygų ir visuomeninio darbo planuose. Besižvalgydamas po bibliotekos lentynas, užkliuvau ir už "Paklydusių paukščių". Pažiūrėjau ir, padėjęs visą atsargumą į šalį, pasakiau: "Tai mat, kai daviau, tai neėmėi, o dabar pats, atrodo, nusipirkai ir tarp visiškai garbingų knygų įspraudęs laikai".

Kun. Stasys išplėtė akis. O kai nustemba, jis moka jas nuostabią išplėsti. Kas? Kaip? Kai išsiaiškinom, buvo smagaus juoko. Pasirodo, jis turi gana profesorišką ypatybę užmiršti daiktus. Užmiršta knygas, rankraščius, marškinius, net kelnes. Sako: "Šią vasarą, važiuodamas Dainavon, nusipirkau gražias kelnes, visiškai pagal nūdienę madą, tokias plačiomis apačiomis, o grįžęs namon, kraustau lagaminėli, ir net sarmata: mano dailių kelnų nebėr. Palikau!" Abū pasijuokėm, kad geros valios bičiulis norėjo kun. Ylą apsaugoti nuo blogos knygos. "Atsiškę", — užbaigė kalbą kun. Stasys. "Ana bus dvigubai vertinga — ir su autoriaus įrašu ir su priešine istorija, o tą kam nors dovanosiu".

Is tikrųjų tas mažas nuotykiškas mudvieju retose susitikimuose gal net daugiau šilumos idiege. Ir dabar, kai pasitikau aerodrome, kalba mezgėsi taip greitai, jog visiškai neatrodė, kad paskutinį kartą labai trumpam tebuvom susitikę jau prieš keletą metų. Šokinėjom nuo literatūros į Čiurlionį, nuo Čiurlionio į liaudies meną ir vėl atgal į literatūrą, pagaliau nėjusia nirom į viską iš karto, lyg ieškodami vieno stebuklingo sakiniio ar tik vieno nuo visų užlepto žodžio, kuriuo būtų galima išsakyti žmogaus dovana kurti ir tikrąją tos dovanos prasmę. Kai išvažiavom iš aerodromo, galvojau parodyti, kur yra Kodako fabrikai ir pašakoti, kokios reikšmės jie turi visai šio miesto gyvybei, o kartu ir lietuviams, bet tą pažadą teprisiminiau bene tik vakarop. O juk važiuom gatve, apstatyta Kodako mūrais ir pro laukus, nuvažiuojam vamzdžių ir vamzdelių kirbynėmis. Kaip keistai mintis sugeba apvilkti akis, kad žmogus žiūri ir nieko nematai. O gal čia ne tas, gal metai pradeda savo rodyti, tik kunigui Stasiui, atrodo, metai, kaip debesys nudriekia pamiškėmis, vidury laukų pakilusių kalną palikdami nepaliesę, jis vienodai pilnas projektų, amžinai telkia medžiaga savo darbams, o ir tu darbu stumia kelis iš karto tuo pačiu išibėgėjimu. Atvykęs į Ameriką, jau išleido bene aštuonias knygas. Tai po knygą kas treji metai. Kai kunas, kaip, pvz. "Šilva Žemaičių istorijoje" neparasomos vien talentu, bet reikia didžiulio pasitikėjimo, kantraus šaliniiu paieškojimo, o kur raštai, teguli rankraščiuose, apmatuose... Kiek dar tu knygų bus...

— Kaip, užsimetęs Putnamo užkampy, gali surinkti tokią gausybę medžiagos? Sakyčiau, kad būtum bent istorikas. Sunku suprasti, — mėginu pasakyti mintį, kuri, bevartant jo knygas, ne sykį kvadrino galva.

Yla kelis akimirksnius tyli. Tyli ir žiūri man per petį. Gal į sieną, kur kab'o Tamošaitienė ir Galdikas, o gal kur toliau. Gal

tik taip atrodo — gal jo tik akys nukreiptos ton pusėn, o žvilgsnis grįžta atgal į savo paties vidų. Pagaliau nežymiai šypteli. — Kad galima, — pasako, — Daug kas galima, tik reikia norėti.

Daug pasakyta. Kaip ekrane švystelėjo jaunų dienų kaimynas, kuris smarkiu balsu apšaukdavo savo nelabai pasisekusį sūnu. "Tu, rupūžoke", sakydavo, "viską gali padaryti Kas tau užsieda, tai rankose tirpsta, tik ne tas ko reikia. Kas reikia, tau bailsiau, kaip mirtis. Greičiau penkis sykius numirtum, negu mėslo šakę į ratus įmestum! Paimti negali. Pirštai atgal linkstai."

Ko reikėtų, jeigu visi norėtumėm, ko reikia. Ir ne tik norėtumėm, bet ir darytumėm. Kaip kitiškai atrodytų, Kazy, mūsų lietuviškas buvimas. Reikalai juk tokie šakoti, kad kiekvienam užtektų darbo ligi devinto prakaito, ligi dvilinko nugaros susimetimo. O dabar dirvonai usnėmis ir piktdagiais želia.

Nežinau, nepaklausiau, ar kunigą Stasį kas ragina, ar kas stumte stumia, kad jis neretai paklūsta momento reikalui. Čia iš tikrųjų nebūtų jau tokia didelė naujiena. Momento reikalui daug kas paklūsta, tik kunigo Stasio paklusimas kiek kitoks. Jis momento reikalą visada geba susieti su didžiųjų principų reikalavimais. Bet kad jis mėgiuot rimčiau įsijungti į Čiurlionio metus, daugelį buvo staigmena. Ir kai mūsiškiai ėmė ieškoti paskaitininko, ir kai iš šalies buvo paminėtas kun. St. Yla, rengėjai suabejojo. Yla apie Čiurlionį? Kad apie Valančių, būtų kas kita, bet dabar apie Čiurlionį, apie dailininką ir muziką? Ir vis dėlto vargu kuris taip praturtins Čiurlionio metus, kaip jis. Ir gal tik todėl, kad Čiurlioniu patyliai domėjosi jau labai nuo seno. Dar Lietuvoje buvo surašęs Čiurlionio brolio atsiminimus. Poros šimtų puslapių rankraštis liko Lietuvoj, ir vargu, ar kas žino, kur dabar jis yra. Ir be to rankraščio kun. Stasys vėl ir vėl grįždavo prie Čiurlionio minties. Buvo sumanęs skirti jam vietos "Vardu ir veidu" antroje knygoje, bet rašinys išėjo per ilgas, neproporcingas kitiems knygoje liečiamiems veidams. Reikėjo arba karpyti, išmesti daugelį reikšmingų faktų, arba auginti į knygą. Pasirinko antrąjį,

Prie pavargimo reikalo jis ilgai nesustoja. Snekame apie kitus dalykus, bet vis ir vis grįžtame į Čiurlionį. Man įdomu, o jis dar tebe gyvena ką tik užbaigtas, išdukęs ir Cape Codą, užsidarys rudėnį ištuštėjusiam kapočiaus name ir dirbęs, neskaitydamas nei dienų, nei valandų. Bet vis tiek šnekoje žiūri į jį ir negaliu atsikratyti minties, kad Stasys ir šiuo momentu ant pavargimo ribos. Šiaip jis kalboje vis būdavo lygus, net santūrus, lyg stengdamasis išlaikyti profesinį orumą, o dabar, kalbos pagautas, prasiveržia karščiu, žodžiai beriasi liepsna, verčiasi perginti į knygą. Pasirinko antrąjį,

M. K. Čiurlionis (1875-1911)

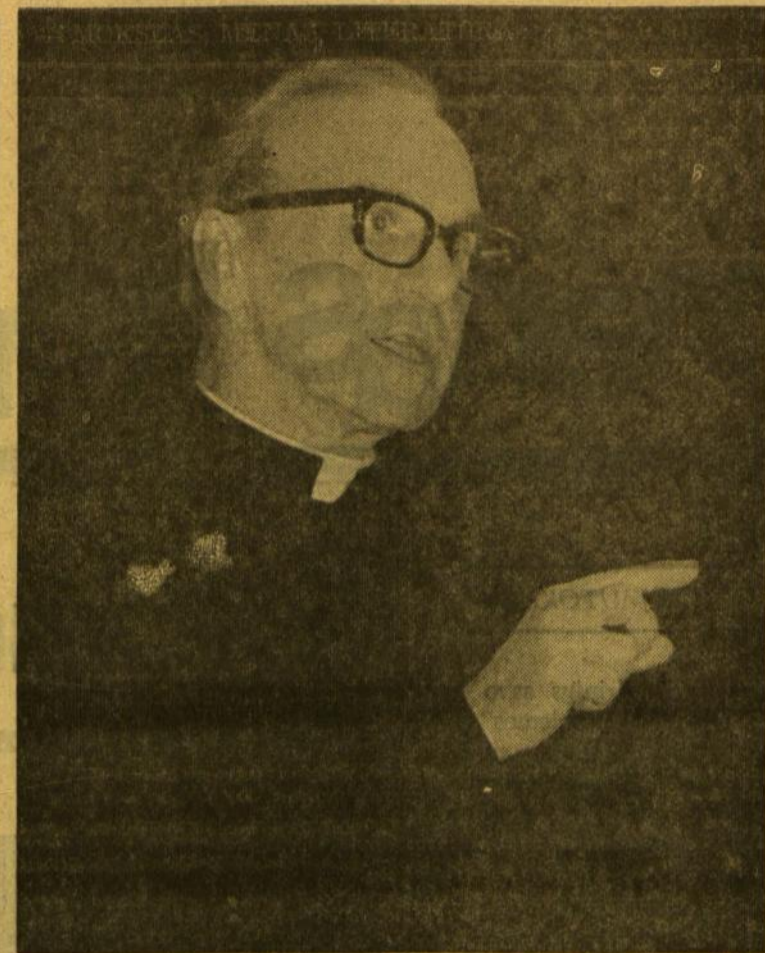
Iš "Žiemos" ciklo

žymiai sunkesnį, bet ir nepalyginamai vertingesnį kelią. Pirmoji dalis to ryžo jau yra. Va, sėdim mano kambariukšty, ir vartau stamboką, gatavą spausdinti knygos rankraštį. Už poros valandų kun. Stasys eis skaityti paskaitos apie Čiurlionį, o mane ima pagunda pasilikti namie ir įnikti į rankraštį. Kol jis kalbės, kol išsišnekės su seniai matytais ir naujais pažįstamais, kol gerbėjų būry dar pasivažišins, aš tekinomis per rankraštį tikrai perbėgsiu. Jeigu nespėsiu ligi tol, dar bus likusi gera nakties dalis. Ligi aušros, ligi pirmųjų mišų tikrai baigsiu. Bet kur tu, žmogau, išdrįsi iškrėsti svečiui ir bičiuliui tokią šunybę. Pavartau, mesteliu akį vienur, mesteliu kitur ir vėl gražinu. Jau anksčiau girdėjau, kad knyga ne tik gera, bet ir labai patraukli skaityti. Sako, kai pradedi, negali padėti, kol paskutinį puslapį užverti. Ir užvertęs, sako, dar nepadedi, bet ilgai gyveni tuo, ką knygoje radai. Ir tai tik pirmas tomas, sutelktas labiau apie patį Čiurlionį, o antrasis, dar peržiūrimas, bus apie jo darbą.

— Kaip nepavargsti? — pasakau gražinęs rankraštį.

Išgirdus tokį klausimą, juk būtu puiki proga parodyti iš brūnito kalta save, sukurti mitą nuovargio nepažįstančio žmogaus. Tokiaš mitais apkrautų žmonių juk turime ir tarp gyvųjų ir tarp mirusių. Pačių lietuvių gal ne tiek daug, bet pasaulio mastu gal išrieščiomis semti. Kodėl nepridėti dar vieno? Bet kunigas Stasys atskai labai paprastai: — Pavargstu. Ir dar kaip. Visiškai suleptėju. Negaliu nieko dirbti, negaliu galvoti. Taip slampinėju mėnesį, kitą, o paskum atsišau. Tada vėl kimbu į darbą.

Maniau, kad savo paskaitai jis bus paėmęs perskaityti kokį epizodą iš savo knygos ir tikrai to laukiau, bet pasirinko kitą — profesoriaus erudito — kelią. Akademines valandas paskaitoj jis užsimojo nubrėžti Čiurlionio gyvenimo ir visos jo kūrybos profilį. Ar tai pavyko, sunku pasakyti. Greičiausiai, kad nevisiškai. Tam trūko šalto, rūpestingai atsiverto preciziškumo. Vieton jo labai dažnai dominavo emocišnis susižavėjimo elementas, neretai bandąs išsilieti poetiniu sakiniu. O gal paskaitininkas ir tenorėjo artėti į Čiurlionį iš emocišnės pusės. Jeigu taip, tai jis sukūrė gana tikrą, iš prievartinių laikotarpiu varžtų išsilaisvinusį talentą, nepaklususį ne tik dailės akademijos profesūrai, bet net ir savai lietuviškai inteligentijai, kuri, su jākstu priešakyje, iš jo tenorėjo tik "lietuviško" meno. Pats šviečiausias paskaitos brožas, tai pirštu prikišamai rodomas, kad Čiurlionis ėjo tik savo ir tik jam težinomą keliu. Nežinau kodėl, bet visokių menų žinovai (o gal tik "žinovai") būtinai nori Čiurlionį išvesdinti iš ko nors kito. Vieniems jis atsparą radęs teosofijoj, kitiems Nietzscheje, dar kitiems to meto vakarių Europos naujoviniuose. Yla savo paskaitoje visą tai paneigė, pusėtinai pagrįsdamas menininkų ir meno tyrinėtojų pasisakymais, bet apsisukęs ir jis bandė Čiurlionį išvesdinti iš lietuvių liaudies meno. Kažin argi jau taip būtina kiekvieną talento pasireiškimą vesdinti iš ko nors? Kas kad Čiurlionis žavėjosi liaudies menu, kas kad jis net kalbėjo, jog menininkams reikia jame ieškoti atsparos, bet jam pačiam, atrodo, to visiškai ir nereikėjo. Jis buvo pritivinkęs nežemišku grožiu, taip nepanašiu ir kieno nors kito, kad vargu ar bereikėjo iš-

Kun. Stasys Yla kalba apie Čiurlionį Rochesteryje

kin, akys užsieda kiaurai sminganciais žiburiais, kaip įkaitintomis strėlėmis. Po minutės vėl atslūgsta, susitraukia vidur, ir tiek pa toks, kaip visada, tik gal kiek liaunesnis, lyg trapesnis, tarpais menas lyg vytimo paliestą dar tebežalią lapą. Ima noras prasižioti, kad mestų tuos važinėjimus, tas paskaitas. Jie savo ruožtu verti, bet ar verti tiek, kad dėl jų išsunktum iš savęs paskutinį darbingumo lašą, kada jo reikia didesniems darbams. Noriu pasakyti: "Stasy, nepertemptk stygos! Netrukštam dar niekas nepagamino!", ir vėl susilaikau. Kas žino, Gal jam tie važinėjimai, paskaitos ir susitikimai su senais ir naujais veidais yra poilsis. Kas žino. Gal iš jų grįžta atsipalaidavęs, pasirengęs sveikam keliolikos valandų miegui, po kurio atsikelia šviežias, gatavas pasinerti į kitus darbus. Gal...

Daugeliu meno žmonių žavėjo liaudies menas. Žavėjo ir Čiurlionį, bet už vis labiausiai žavinti ar nebus jam buvusi to liaudies meno kilimo aplinka, toji laisvė kurti ir aplinkos šiluma sukūrus. Kai dievdirbju toptelėjo mintis išdrožti Kristų ne ant kryžiaus, ne alyvų darže, bet sėdinti šalia kelio, ranka parėmusį rūpesčių ir sielvartų plėšiamą galvą, jis ir drožė, kaip degimas viduje diktavo. Nė į galvą neatėjo dairytis per petį, ką koks išminčius, neišmanęs net kalto ar peilio kaip reikiant į ranką paimti, pasakys. Jis iš anksto žinojo, jog kaimynai jo darbą supras ir džiaugsis, kad jis padarė taip, kaip niekas kitas anksčiau nebuvo padaręs. Tai principas, Kazy, kuriuo liaudies menas tarpo: džiaugsmas išmanyti ir padaryti kitaip, negu ligi šiol buvo daroma. Kiekviena audėja ir mezgėja, gebanti rasti naujų spalvų, sukurti dar nematytu raštu, buvo graibstoma ir garbistoma, iš pasakorių vis laukta naujų, dar negirdėtų pasakų, iš dainininkų — naujų žodžių, naujų melodijų. Už naujumą jie būdavo apsupti kaimynų jaukumu ir šiluma. Geras samojis, išminties žodis ėjo iš lūpų į lūpas, kaip vėjo genama liepsna. Nebuvo jos kam ginti, kam kritikos botagais užkapoti. Tik vėliau, kai V. Krėvė surinko ir pamėgino išleisti nenuadilintą liaudies išminties rinkinį, cenzūra sustabdė. Atseit, tautos išminties nevalia tautos tvirkinti. Tai tik juokams, Kazy, pamjniu tą "išmintingą" aukščiau pasistojusių sprendimą. Mu-

du juk augom tarp panašios išminties, ir nei vieno, nei kito ji neištvirkino. Gal labiau ištvirkino vėliau mokytoji, kai ėmė kalėti: taip nevalia, anaip nevalia. Ne kartą dairiausi, lyg paklydėlis vidury dykumos, ieškodamas atsakymo, kaip, pagaliau, galima ir kaip valia. Kurti pagal vadovėliuose parašytas taisykles? Bet kodėl? Kodėl kartoti, kartoti ir kartoti, jeigu vidus skamba kitaip, jeigu mintys ir formos veržiasi kitokios. Aišku, Kazy, nieko tikra nežinau, bet galvoje kirba mintis, kad liaudies meno gimimo būdas ir jo formų įvairy-

bė pirmieji ir gana anksti parodė Čiurlioniu laisvės kelią. Tik bėda, kad jis gyveno visai kitoje sferoj, aukštesnėj, jis sukosi intelektualu pasaulyje, sureglamentuotam, suspaustam į vadovėlines taisykles, savo šiandieninę kūrybingumo impotenciją besidangstantį vakarykščių genijų laimėjimais. Jam dar reikėjo išvykti į Vakarus, reikėjo aplankyti kelio liką galerijų, pamatyti, kad yra drąsių žmonių, išsakančių save nebe pagal žinomas, išsakančias, iš praeties darbų sukurtas (Nukelta į 3 psl.)

Tel. PR 8-3229
DR. ANNA BALIUNAS
2858 West 63rd Street
AKTŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akuserija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford)
Pirma ligonius pagal susitarimą.
Medical Building Tel. LU 5-6446
Jei neatliepia, skambinti 374-5012

DR. VL. BLAZYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
Marquette Medical Center
6132 So. Kedzie Ave.
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. 6 iki 7:30 val. vakarop.
Šeštad. nuo 1 iki 3 val.
Pagal susitarimą.
Ofiso telef. WA 5-2670
Resid. tel. WAlbrook 6-9048

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm., ketv. 1 iki 6 popiet.
antrad., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Dr. Ant. Rūdoko kabinetas perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val.: pagal susitarimą; pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penktad. 10-4, šeštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 785-4477 Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGAS
Specialybė — Nervų ir Endocinės Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Resid. tel. — GI 8-6873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINE CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti: MI 2-0001.

Tel. — BE 3-5893
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso telef. PR 8-2220
DR. JANINA JAKSEVIČIUS
JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad., ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak. šeštad. nuo 7 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. V. JUCAS
489-4441 — LO 1-4605
Jei neatliepia 561-1070
ODOS LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai: 1002 No. Western Avenue.
6214 No. Western Avenue
Valandos pagal susitarimą

Viel telefonai 652-1881
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-13 ir 4-7 Trečias ir šeštad. tik susitarus

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Šeštadienis 12-3 val. ir 4 val. popiet.

Tel. RElliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvius gydytojas)
3925 West 50th Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. Šeštad. 12-3 val. p. p. trečiad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGAS
KŪDKIŲ IR VAIKŲ LIGOS SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto iki 1 val. popiet.
Ofiso telef. RE 7-1188
Resid. telef. 239-2919.

Ofiso HE 4-1518. Rez. PR 8-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave., kampas)
Val.: pirmad., antrad., ketv. ir penkt. Nuo 8 iki 7 val. p. p.
Tik susitarus

Tel. 778-6565
DR. VIDAS J. NEMICKAS
SIRDIES IR VIDAUS LIGOS
2454 W. 71 Street
Valandos pagal susitarimą

Tel. — 232-4422
DR. ROMAS PETKUS
AKTŲ LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai:
111 N. WABASH AVE.
4200 N. CENTRAL AVE
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
(Kalba lietuviškai)
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses"
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLĖS IR PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antrad. nuo 1-4 popiet ir ketv. nuo 5-7 vakarop
Ofiso tel. 776-2890; rez. 448-5544

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS
Adresas: 4235 W. 63rd Street
Ofiso telef. RE 5-4410
Rezidencijos telef. GR 6-0613
Valandos: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 1 iki 3 val. popiet.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisai: rez. 2653 W. 59th St.
Tel. PRespect 8-1223.
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 8 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. y. Šeštad. 2-4 val. popiet ir kiti laiku pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6198
DR. V. TUMONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antrad. ketv. ir penktad. 1-5 ir 6-7 — II aukšto susitarus

Tel. Ofiso PR 6-6448
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet.
Treč. ir šeštad. pagal susitarimą
Ofiso tel. 586-3166; namų 636-4856

DR. PETRAS ŽLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6234 So. NARRAGANSET Avenue
Val. pirm., antr., ketv. 1-5 ir 6-8, penktad. ir šeštad. pagal susitarimą

Perskaite "Dragą", duokite jį kitiems.

Michelangelo (italas, 1475-1564)

Adomo sukūrimas (freska Siksto koplyčioje, Vatikane)

MICHELANGELO — MENININKAS IR ŽMOGUS

(Atkelta iš 1 psl.)

gas, nes tai buvo ne jo sritis, jis freskos tapybos niekur nesimokė. Bet popiežiui nenusileidus, Michelangelo apsiima atlikti šita milžinišką darbą. Jis nutapo didžiulę freską, vaizduojančią pasaulio sutvėrimo epizodus su pranašais ir sibilėmis. Čia nors ir pieštos žmonių figūros, bet jos primenančios labiau jo skulptūras, stambokos, visokiose susirangiusiose pozose, išreiškiančios nepaprastą jėgą savo judesiuose ir žvilgsniuose. Po dvidešimt mėnesių šios koplyčios tapyboje, menininkas rašo: "Aš, Michelangelo Buonarroti, skulptorius, iš Jo Šventenybės gavau 500 dukatų už ištapymą Popiežiaus Siksto koplyčios skliautui".

Štai kaip Michelangelo atsako į laišką, kviečiantį jį būti teisėju tarp tapybos ir skulptūros: "Aš visada laikiau skulptūrą tapybos žiburiumi, nes tarp jų yra toks skirtumas kaip tarp saulės ir mėnulio. Bet kai dabar perskaičiau jūsų knygą, kurioje jūs kalbate kaip filosofas ir sakote, kad daiktai, kurie turi tą patį tikslą, yra tas pats savyje, pakeičiau savo nuomonę. Ir dabar aš laikau, kad tapyba ir skulptūra yra tas pats, nes vienas ir antras, tapyba ir skulptūra, išplaukia iš tų pačių gabumu".

Michelangelo menininką galima palyginti su kitu genijumi — kompozitoriumi Beethovenu. Juodu tiek savo kūryba, tiek savo išmintimi buvo panašūs. Jų kūryba turėjo išplaukti iš jų pačių, nieko neimtuojant, niekam neįtakojant. Savo asmeniškame gyvenime jis nesiblašė į visas puses kaip daugelis menininkų. Jis tikėjo, kad yra menininko Dievo valios dėka, kad viskas, ką jis sukuria, jau yra sukurta paties Dievo, o jis yra tik tas irankis, kuris tą sukurta daiktą turi atskleisti. Jis rašo: "Laukiu, kol Dievas išjūdin mano protą, kad galėčiau pradėti veikti rankos".

Šie abudu genijai (Michelangelo ir Beethovenas) neturėjo aukšto tuometinio akademinio išsilavinimo, tačiau aiškiai suprato ir įvertino kitų sričių didžiuosius genijus. Kaip Beethovenas mėgo skaityti Šekspyrą, Sillerį ir Goethę, taip Michelangelo mėgo ir skaitė Dantę ir Pertracą, o būdamas nepaprastai pamaldus krikščionis, daug skaitė ir studijavo Šv. Raštą.

Idomu, kad renesanso laikais trys patys didieji menininkai Da Vinci, Michelangelo ir Rafaello gyveno tuo pačiu laiku. Michelangelo su Da Vinci trumpam buvo susitikę Florencijoje, pasikeitę nepalankiais žodžiais vienas kitam, jautėsi esą konkurentais. Juodu stengėsi vienas kitam nesimaišyti po kojų. Kai vienas būdavo Florencijoje, kitas nekeldavo ten kojos. Rafaello buvo jų tarpe. Jis Da Vinci buvo sutikęs

trumpam jo paskutinėse gyvenimo dienose, o pas Michelangelo buvo mokiniu. Juodviejų santykiai irgi buvo ne per geriausius. Michelangelo išvykus į marmuro kasyklas parsivežti akmens, sugrįžęs rasdavo jo planus jau pakeistus. Rafaello, sukėlęs intrigas Vatikane, suerzino savo mokytoją, kuris supykęs pasakė: "Ką Rafaello sugeba mene, viskas yra iš manęs". Mirus senam Da Vinci, o Rafaello mirus pačioje jaunystėje, Michelangelo liko vienas iš trijų didžiųjų.

Michelangelo genijus buvo pripažintas, jam gyvam esant, ne kaip daugeliui menininkų atsitinka — tiktai po jų mirties. Savo gyvenime jis dirbo Vatikane septyniems popiežiams. Karaliai, imperatoriai, Venecijos didikai ir Medici visa giminė prašė, kad jis jiems tarnautų savo talentu.

Michelangelo — žmogus

Michelangelo Buonarroti buvo gimęs 1475 m. kovo 6 d., netoli Florencijos. Vasari rašo, kad jis buvo vidutinio ūgio, plačių pečių, proporcingo kūno, susimušęs su draugu studentu, liko su įlaužta nosimi. Turėjo mažas rudas akis, retus antakius, plonas lūpas, juodus, truputį pražilusius plaukus, trumpą, kirptą, retą barzdą.

Michelangelo, kaip ir visi kiti mirtingieji, susidūrė su įvairiomis gyvenimo problemomis ir smulkmenomis. Nors pinigų jis uždirbo daug, tačiau gyveno labai kukliai. Gyveno jis kukliai iš krikščioniško įsitikinimo. Draugui rašo: "Stenkis gyventi gerai, o jeigu negali pasiekti žemiškos garbės, kaip kiti piliečiai, būk patenkintas kasdienine duona ir gyvenk Kristuje kukliai kaip aš čia gyvenau". Valgė labai paprastai, kiekvieną dieną beveik vis tą patį: duoną su vynu. Jis daug duodavo visai savo giminei. Brolio sūniui rašo: "Žiūrėk, kad neišmėtytum pinigų be reikalo, kuriuos aš siunčiau tau ir kitiems. Taip pat Gismondo tegul būna atsargus su pinigais, nes kas pats pinigų neuždirba, neįvertina jų. Jeigu sužinosi kokią kilnią šeimą, patekusių į finansines bėdas — aš tikiu, kad tokių galima rasti — pranešk man jų pavardę, o aš atsiųsiu tau bet kokią sumą — iki 50 kronių, kad tu galėtum jiems perduoti mano sielos labui".

Daug laišku Michelangelo rašė savo giminiams — tėvui, broliams, jų vaikams, bet labai nedaug randame rašytų draugams. Kai būdavo jam priekaištaujama, kad esąs žmogus be draugu, jį saisi atsakydavo: "Aš neturiu jokių draugu, jų ir nenoriu, mat, neturiu tiek laiko, kad galėčiau jį nenaudingai praleisti". Kitame laiške rašo prieštaraujančiai: "Nėra Florencijoje nė vieno humanisto, su kuriuo aš nedraugaučiau".

Michelangelo, atsidavęs menui, gana pesimistiškai galvojo aplamai apie žmones, o ypač apie politikus. Politika jam buvo nepatraukli, atstumanti. "Aš turiu pakankamai rūpesčių su savo menu ir be jokios politikos". Dėl politinės raidos nepastovumo Michelangelo ir taip prarado daug savo brangaus laiko, besikraustydamas iš miesto į miestą.

Menininkas Michelangelo taip buvo susikoncentravęs į savo meną ir atitrūkęs nuo kasdienybės, kad net jo laiškuose randame visai juokingų pastabų: "Nežinau, kokia šiandien yra diena, bet vakar buvo Šv. Lukas". Arba: "Šiandien yra kokia nors vasario diena pagal mano spėjimą". Arba: "Nežinau datos, bet šiandien yra Trys Karaliai".

Michelangelo, įtakotas poeto Petrarcos, rašė poeziją — sonetus. Gal būt, juos rašė todėl, kad "plunksna yra visada labiau drąsesnė už liežuvį", ir jis galėjo šiuose sonetuose atskleisti savo vidinį pasaulį. Šiuos eilėraščius galime pavadinti Michelangelo "dvasine autobiografija". Autorius šiuose sonetuose atskleidžia savo asmenišką mintis, įsitikinimus ir nuotaikas todėl, kad jis niekada nemanė, jog eilėraščiai bus kada nors viešai atspausdinti. Sonetai tad yra intymūs dienoraštis, kuriame Michelangelo dalinasi savo asmeniškiausiomis mintimis su savo geriausiu draugu, su Kristumi arba su Dievu Tėvu. Skaitome vieną maldą, kurią jis parašė proza ir eiliuotai. Šitoje maldoje Michelangelo išsako savo žemiško gyvenimo asmenišką filosofiją. Jis dėkoja Dievui, kad gimė krikščioniu ir kad Dievas nuves jį į savo karalystę. Dėkoja, kad Dievas, sukūręs jo sielą iš nieko, įkalino ją kūne, kurį Michelangelo vadina kalėjimu.

Menininkas prašo Dievo malonės, kad galėtų padėti savo priešams ir palenkti juos prie jų Tėvė. Jis prašo savo Tėvėjo malonės, kad galėtų pakęsti fizines kančias, nepažeisdamas savo sielos, atsiminęs kaip Jo sūnus, Kristus, kentėjo.

Kartą vienam poetui pagyrus Michelangelo kažkurį sonetą, jis atsakė: "Aš matau, kad tu mane įsivaizduoji tokį, kokį Dievas norėjo, kad aš būčiau. Aš esu vargšas žmogus, niekam vertas, išsidėmęs mene, kurį Dievas man davė, tėsū savo gyvenimą tol, kol dar galėsiu". Jam susirgus ir pasveikus, skaitome: "Aš turėjau gerą daktarą, bet aš tikiu labiau į maldą negu į mediciną".

Michelangelo draugas kunigas jam kartą pasakė, girdi, gaila kad Michelangelo neturįs žmonos ir sūnu, kuriems galėtų palikti visus savo didžiuosius kūrinius. O jo atsakymas: "Aš visada turėjau irzlį ir daug reikalaujančią žmoną — meną, o mano kūriniai, kuriuos aš paliksiu, bus mano sūnūs. Gal būt, jie ir nėra mano ko verti, bet jie kurį laiką tvers.

Koks būtų nuostolis, jeigu Lorenzo Ghiberti nebūtų padaręs Šv. Jono bažnyčios durų, kurios ir dabar tebystovi, kai tuo tarpu jo vaikai ir anūakai seniai pardavė ir iššvaistė viską, ką jis paliko".

Paskutiniams savo gyvenimo metais, Michelangelo daug rašo apie mirtį. Jis tikėjo, kad juo žmogus ilgiau gyvena, juo jam bus sunkiau prieš Paskutinį Teismą. Jis buvo įsitikinęs, kad su kiekviena praeinančia diena, žmogus mažiau yra vertas išganymo: "Tas kuris gyvena trumpiausiai, sugrįžta laimingiausias į dangų". Jis vis gailėjosi, kodėl jis taip ilgai gyvena ir atpirkimas vis nuo jo tolsta. Michelangelo eilėraščiai, kaip ir jo freska "Paskutinis Teismas", vis primena viduramžių giesmę Dies Irae. Menas ir garbė nieko nepasiekia, tiktai Kristus gali jam duoti galios kaip feniksui pakilti iš pelenų.

Michelangelo, sulaukęs 89 m ir sunkiai susirgęs, pasikvietė iš Florencijos savo brolio sūnų Lionardo, kuriam paliko savo testamentą. O jis buvo labai trumpas ir aiškus: "Atiduodu savo sielą Dievui, savo kūną — žemei, o savo medžiagines nuosavybes artimiausiems giminiams". Ir dar pridėjo, kad jam mirštant, jie primintų jam Kristaus kančias. Mirė 1564 m. vasario 18 d.

Skulptorius, dailininkas, architektas ir poetas Michelangelo Buonarroti buvo palaidotas Romoje Šventųjų apaštalu bažnyčioje, palydint menininkams, draugams ir florentiečiams. Pats popiežius pažadėjo įrengti garbės antkapį Šv. Petro bazilikoje.

Florencijos kunigaikštis Cosimo, neturėjęs progos Michelangelo pagerbti, jam gyvam esant, nutarė suruošti bent iškilmingas ir brangias laidotuves. Jo kūnas slapta buvo išvežtas iš Romos į Florenciją. Čia įsisteigusi menininkų akademija norėjo ramiai atiduoti paskutinę pagarbą savo nariui. Bet ši paslaptis nebuvo išlaikyta. Florentiečiams sužinojus, kad jų menininkas Michelangelo parvežtas į savo gimtinę, žmonių prisirinko pilna bažnyčioje. Vasari rašo, kad žmonės suprato, jog genijus, nors ir miręs, tebėra gerbiamas ir mylimas už jo paties nuopelnus. Kas gali būti nuosirdesnio ir nuostabesnio, kaip laodojimas žmogus iš meilės ir pagarbos jam, ko neatstos jokia prabanga, jokie aukšnieji plakatai.

Michelangelo, atlikęs jam savo meniskąją misiją šioje žemėje ir palikęs nepakartojamą meno kūrinį žmoniui, pasiėmė Amžinybę. Pasiėmęs meno genijų iš žmonių tarpo, Amžinybė tais pačiais metais žmoniui atsuntė kitą genijų — Šekspyrą, kuris savo literatūrinio žodžio sukūrė taipgi nepakartojamą dramos veikalus

Iš Eduardo Moerikės poezijos

NAUJIESIEMS METAMS

Lyg paslaptį
Angelui žengiant
Žemės lankyti
Žingsniu šventu,
Artėja tas rytas.
Jam šaukit džiaugsmingai,
Kad jį pasitinkat
Šventai ir širdingai!
Širdie, šauk ir tu!

Su Tuo jį pradėsim,
Kurs saules ir mėnesius
Suka nuo amžių
Žydram danguje.
Tu, Tėve, patark mum! Parodyk mums kelią,
Imk rankon mūsų dalią,
Ir pradžių ir galą,
Imk viską į ją!

MALDA

Šišk, Viešpatie, kas Tau patiks,
Kas miela ar skausminga;
Visa bus man naudinga,
Kas iš Tavo rankų trysk.
O, kad manęs neužplūstų
Per didelio džiaugsmo gūsliai,
Per didelio skausmo srovės!
Išgaininga gerovė —
Viskuo dalytis per pusę.

PALIK MANE, PASAULI

Palik mane, pasauli, vieną čia!
Meilės dovanom nebevilki:
Šiai širdžiai pasiguosti duoki
Savo džiaugsmu, savo kančia!

Kas gi atspės, ko lūdiu,
Kas atspės tą slaptą kančią,
Kuri pro ašaras užspėdžia
Man šviesą spinduliu skaisčių.

Dažnai, svaigindamas mane,
Džiaugsmas blykstelėi krūtinėj
Pro tamsumą naktinę
Dangaus palaima auksine.

Palik mane, pasauli, vieną čia!
Meilės dovanom nebevilki:
Šiai širdžiai pasiguosti duoki
Savo džiaugsmu, savo kančia!

ATMINK, O SIELA

(Iš "Mozarto kelionės")

Kur nors miške žaliuoja
Šauni eglutė,
Kur nors gražiai sode
Ir rožės žydi;
Jos skirtos tau,
Atmink, o siela,
Jei saknis ir aigt
Ant tavo kapo.
Ir du žirgeliai šaunūs
Lankoj sau ganus;
Smagiai jie žengdami
Į miestą grįžta;
Rimtai, iš lėto trauks
Jie tavo kūną,
Gal būt, gal būt, kol dar
Nebus nudilę
Jų pasagos, kurios
Nūn skelia kibirkštis, regiui!

Vertė A. TYRUOLIS

EDUARDAS MOERIKE (1804-1875), nuo kurio mirties šmet suėjo 100 metų, yra vienas iš žymiausių romantizmo ir realizmo sąvartos poetų. Kūrė iš švabų krašto. Jo lyrika, kuriai įtakos turėjo Goethe ir liudies daina, pasižymi muzikalumu ir formos įvairumu. Rašė ir prozos. Ypač žinoma jo novelė iš menininkų gyvenimo "Mozarto kelionė į Pragę". A. T.

Pasivaikščiojimas pro Stasį Ylą ir Mikalojų K. Čiurlionį

(Atkelta iš 2 psl.)

taisykles. Tai ir buvo, tur būt, paskutinis išsilavinimas, vyduoniškai tariant, į sau žmogų, į sau kūrėją. Tik tas, žinoma, neišlaisvino nuo kančios, išsilaikyti balandžių juodvarnių būry. Kiek tesėjimas leido, jis išstėjo ir mums paliko ne pušėlėmis padaigstytus kalnelius, ne mėlynus ežerus, ne senų pilių griuvėsius, kaip atgimstančio krašto veikėjai buvo troškę, bet tikrą save, išsiliejęs ligi to laiko nematyto formomis, nenujaustais spalvų tonais, į kuriuos žiūrint, ir šiandien kvapą ima.

Mielas Kazy, jeigu nebus per daug, aš noriu keliom eilutėm nuklysti į Čiurlionį grynai per save, gal kiek labiau į šalį ir nuo Stasio Ylos ir nuo daugybės kitų Čiurlionio specialistų ir nespecialistų. Kai buvau vaikas, mėgau klausytis pasaku, o paskum ėmėjau ir pats sėkti. Pirmą sekiau tas, kur buvau iš kur girdėjęs, o paskum ir tas, kurių niekur negirdėjav. Jos atėdavo į galvą iš kazin kur, kai tū susisėdavam rateliu. Kartais už tą net į kailį gaudavam, kai žąsys nugurendavo kieno nors avių pasibraukti. (Bandą ganyti buvau dar per mažas). Visi žinojo, kad jau moku skaityti, ir galvojo, jog prisiskaitau iš knygų, bet man po ranka tuo tarpu tebuvo tik motinos "Didysis Šaltinis", tėvo kantičkos ir iš kaimyno parsineštas "Tyloj" jį liejais ramia medinių pučiamųjų harmonija, "Peklos garsas". Kai pasakas sekėdavau, viskas eidavo kasdieniškai, bet kai jos užtvindavo viena, kai joms pasakyti nereikėdavo žodžio, tada kartu su pasaka tvindavo niekur negirdėta muzika. Ji ėjo, įtvindavo kartu su pasakos vyksmu, ir atrodydavo, kad tu nuostabių garsų pilna ne tik mano galva, bet ir laukai ir miškai. Muzikos tebuvau girdėjęs kaimiškos — Antano Puidoko armonikos, retkarčiais vestuvėse dviejų smuikų ir "basėdlės". Jeigu prisidėdavo klarnetas, tai buvo labai daug. Dar girdėdavau bažnyčioje vargonus. Bet ką girdėdavau, kai užplūdavo pasakos,

nė į ką nebuvo panašu. Tik daug vėliau, kai pirmą sykį patekau į operą ir išgirdau overtiūrą, pasijutau trenktė trenktas: išgirdau tą pačią pasakų palydą. Siauresnio masto, triukšmingesnė, bet esmė (ne melodija) labai artima. Atsimenu, kaip svetima ranka surakino genklę, ir iš didžiausios gėdos susigūžiau kėdėje, nes negalėjau sulaukyti ašarų. Tai buvo mokyklinės ekskursijos metu. Bene tuo pat metu pirmą kartą pamaciau ir Čiurlionio paveikslus, sukabintus kažin kuriame Meno mokyklos kambaryje. Jie jau tada stipriai mane užkabino. Ypač Tyla, Draugystė, Žalčio ir Jūros sonatos. Vėliau, kada tik pasitaikydavau būti Kaune, jeigu tik likdavo laiko, valandas prastovėdavau prie jo paveikslų. Mane ypatingai traukė ir tebetraukia jo paveiksluose sutelktas judėjimas. Vienur lėtas, tylume paskendęs, kaip Tyloj ar Pasakoj, kitur iškilmingo ritmo, kaip Žalčio sonatos, dar kitur uraganiško veržimosi, kaip Jūros sonatos. Kitų paveiksluose tematau tik fiksuotą momentą, pagautą vienu foto kameros klektelėjimu ir tame klektelėjime sustingusi, kaip ašmenį įkaltą, tuo tarpu Čiurlionio paveikslas man viskas juda. Kiekviename kitoku greitumu, bet juda. Ir kas keisčiausia, žiūrint į juos neretai ima tvindyti vaikystės pasakas lydėjusi muzika. "Tyloj" jį liejais ramia medinių pučiamųjų harmonija, "Peklos garsas". Kai pasakas sekėdavau, viskas eidavo kasdieniškai, bet kai jos užtvindavo viena, kai joms pasakyti nereikėdavo žodžio, tada kartu su pasaka tvindavo niekur negirdėta muzika. Ji ėjo, įtvindavo kartu su pasakos vyksmu, ir atrodydavo, kad tu nuostabių garsų pilna ne tik mano galva, bet ir laukai ir miškai. Muzikos tebuvau girdėjęs kaimiškos — Antano Puidoko armonikos, retkarčiais vestuvėse dviejų smuikų ir "basėdlės". Jeigu prisidėdavo klarnetas, tai buvo labai daug. Dar girdėdavau bažnyčioje vargonus. Bet ką girdėdavau, kai užplūdavo pasakos,

Ta, Kazy, čia plepu, tik norėdamas nedrašiai pagalvoti, jog gal ir Čiurlionis buvo panašiai apsigimęs. Gal jo paveikslų vizijos irgi lydėjo garsai, gal, net jas kūnydamas paveiksluose, buvo ir pripildytas ir apsuptytas iš nežinia kaip atėinančių garsų. Tik man, vaikui, niekada simfonijos orkestro negirdėjau, net nežinančiam, kad toks kur nors galėtų būti, garsų atėjimas buvo toks pat, kaip atėjimas pasakos, o jam, išmoksintam muzikui, jau ėjo kaip preludai, fugos, simfonijos. Gal tik todėl ir jo tapyba pilna judėjimo, gal tik todėl priparto ir muzikiniai vardai, kad paveikslų vizijos neatskiriamai liejosi iš nežinios iš kur ateinančia nuostabią muziką. Gal toji muzika buvo tokią nuostabi, kad net tokiam muzikui, kaip Čiurlionis, atrodė neįmanoma išreikšti tuomet turimomis materialinėmis priemonėmis. Kas žino... Šiandieninis sumaterialijęs žmogus nebeneri pripažinti sau pačiam antgamtinės galios. Viskas jam turi būti sprendžiama paveldėjimu, įtakomis, sekimais, vienas kito pamėgdžiojimais. Vienur atveju jie teisingi. Žmonėms be dvasinio polėkio ką nors padaryti reikia pavyzdžių, reikia taisyklių, reikia matyti ir girdėti, kaip kiti ką daro. Tuščių butelių tik praėina vėjai tegali pašvilpauti. Tais atvejais visi žinovu išgalvoti paragrafai lengvai sukrinta į savo vietas ir susinarsto į logišką paveikslą, kaip į karpinių mįslę. O vis dėlto, reitais atvejais visiškai nelauktai ateina talentas, prištvinkęs iš kazin kur ateinančių vizijų, ir jam nebereikia nei jokių ankstesnių pavyzdžių, nei pavidimų už rankos. Jam bereikia tik išmokti apvaldyti medžiagą, kaip tarpininką, per kurį gali savo vizijas pasakyti kitiems. Veltui klausum, iš kur jam viskas imasi. Iš kur poetui ateina nuostabių eilės, iš kur muzikui atskamba į nieką negirdėta muzika, iš kur dailininkui atsiveria paveikslai? Jie ateina nuostabių vaikystės garsai.

(Nulėta 1 5 pusl.)

„Draugo“ 1975 metų kultūrinio priedo turinio ir pavardžių rodyklė (indeksas)

Bendrybės

brd. k. Poezijos pavasaris, baletas 6. 14

” ” Kad „Eglutė“ žaliuotų 10. 11

” ” Kai laikas praeina ir ateina 12. 27

DAINAUSKAS, J. „Kontinento“ trečiasis numeris 6. 14

DAINAUSKAS, J. Lietuvos inkunabulai 11. 15

DRAUGELIS, J. „Kontinento“ redaktorius Vladimiras Maksimovas 4. 26

GLIAUDA, Jurgis. „Iš po nuolaužų“ — nauja rusų disidentų deklaracija 8. 12

GLIAUDA, Jurgis. Ketvirtasis žurnalo Kontinento numeris 9. 13

GLIAUDA, Jurgis A. Sacharovas — taikos nobelininkas 10. 25

GLIAUDA, Jurgis Algirdas Landsbergis „Kontinente“ 11. 22

GOŠTAUTAS, Stasys. Laiškai iš Ispanijos 2. 1, 8, 22

JANKUS, Jurgis. Tremtinio laiškas motinai sunkiuose pokario metuose 5. 10

KRIPKAUSKIENĖ, Monika. Rūbų ir medžiagų pasirinkimas 10. 12

L. R. Baltijos kraštai Čekoslovakijos Samizdate 6. 21

PLB specialia komisija Britanicos reikalams. Reikalas dar neįsprastas 11. 22

PRUNSKIS, Juozas. Rostropovičius apie savo pasitraukimą iš S. Sąjungos 4. 5

Pr. J. Encyclopedija Lituanica bus baigta 1976 metais 12. 13

SKRUPSKELIENĖ, A. Lietuvių etninės grupės literatūra vienoje knygoje 9. 6

TENISONAS, A. 1974 m. Latvių knygų leidyba svetur 3. 15

UMBRAZONAS, Zigmas. Žurnalistika ir spaudos lygio pakėlimas 11. 15

V. Pr. Poezijos pilnaties pėdsakai 12. 20

Religija ir filosofija

BAGDANAVIČIUS, Vytautas. Krikščionybė ir didžiosios pasaulio religijos 3. 28; 4. 5

brd. k. Ateitininkija pradeda kryžių kalno tradiciją Dainavoje 8. 23

BRIZGYS, V. Moterų metų Marijos mėnuo 10. 25

Lietuva bus viena svarbiųjų mūsų laikų sričių. Pasikalbėjimas su Michaeliu Bourdeaux, Religijos ir komunizmo studijų direktorium 10. 25

MACEINA, Antanas. Bičiuliui vaikinuko vietoje 9. 27

Visuomeninė, politinė, ūkinė veikla

Atėjo laikas kovoti plunksna. Pokalbis su Simu Kudirka pažodinis įrašas 7. 19, 26; 8. 2, 9

brd. k. Tradicija ir kūrybingas išradingumas [Vasario 16] švenčiant] 1. 25

DABMIRONAITĖ, MARYTĖ. Š Amerikos lietuvių jaunimo suvažiavimas 1. 18

BARZDUKAS, Stasys. Ką rinksimės: vienybę ar anarchiją. Žodis penktajame Lituanistikos instituto suvažiavime Clevelande 5. 24

GLIAUDA, Jurgis. Politika ir šėi-vija 3. 15

JURASIENĖ, Aušra Marija. Kai žmogus nenulenkia galvos 12. 20

KAIRYS, Anatolijus. Reikia nedaug, tačiau būtina reikia [Lituanus] 12. 13

KLIMAS, Antanas. Kelios mintys, Vasariui praėjus 3. 8

LEVITS, Ingrida. Nusikalstamas Latvijos rusinimas 12. 13

MACIONAS, Vincas. Vieno gydytojo gyvenimo ir jo laikų istorija 3. 22, 28; 4. 5, 12,

Parengė Povilas Gaučys

19, 26; 5. 5

Pr. J. Lietuvių universitetui įsteigė botanikos sodą [J. Kupri-nis] 6. 28

RAMOJUS, Vl. Kai spaudos ir žmo-nių balsas būna išklausa-tas 9. 20

SAULAITIS, A. Didžiai gerbiamas pusiau pilietis [A. Felma-nas] 6. 21

ZIČKUS, P. Verkti ar dirbti? 3. 8

Kultūrinė veikla

ANDRIEKUS, L. Lietuvių rašyto-jų draugijos laiškas Solže-niciniui Naujųjų Metų proga 1. 4

ANDRIEKUS, L. Iš lietuvių rašytojų draugijos veiklos 1. 25

Ar stovim tam tikros epochos raidos pabaigoje? Pokalbis su Lietuvių katalikų mokslo akademijos laureatu dr. Jo-nu Griniu 8. 9

BRADONAS, Kazys. Atkastas lituan-istinis lobis. Anglijoje rastas, o Chicagoje įsigytas niekieno nematytas 18-jo amžiaus pradžios lituanisti-nės studijos rankraštis 8. 23

brd. k. Stebuklai vyksta ir dabar 2. 8

” ” Mūsų tautinio ir kultūrinio gyvenimo barometrai 2. 15

” ” Ar tik ne velniui užrašome sielą 3. 1

” ” Ar būsimė verti Valančiaus ir Čiurlionio? 3. 15

” ” Kai pinigų yra ir nėra 4. 5

” ” Ūpo neprarandantis velks-nys 5. 10

” ” Kultūros reikia ir šokiadieni-ai 7. 12

” ” Ateitininkijos jubiliejinė 8. 16

” ” Ir mokslininkas gali riket-ėti 9. 27

” ” O kur dingo vysk. Valan-čiaus? 11. 1

” ” Premijos, mecenatai, laure-atai 11. 8

” ” Būkime stebukladariais 12. 6

Gr. J. Lietuviškųjų studijų savai-

tė skaidrijoje Italijoje 8. 23

GIMBUTAS, Jurgis. Keliaukime į Lituanistikos instituto su-važiavimą 5. 10

Iš Lietuvių katalikų mokslo aka-demijos veiklos 5. 3

Iš Lituanistikos instituto veiklos 3. 15

JURASAI, Jonas, Aušra. Prastėti kūrybinį kelią laisvėje 3. 8

JURASIENĖ, Aušra Marija. Galitū liudyti skausmą 2. 22

YLA, Stasys. Žodis priimant S. Šal-kausio vardo kūrybinę premiją 9. 6

KAIRYS, A. Valančiaus ir Čiurlio-nio metal 1. 11

KULBOKIENĖ, V. Išsaugokime lietuvių tautos kultūrinį palikimą 5. 17

KVIKLYS, Br. Žodis 24-jo romano konkurso iškilmeje Chi-cagoje 4. 12

LINGIS, Juozas. Trečioji mokslinė konferencija Pabaltijo klau-simais Švedijoje 7. 12

MASILIONAITĖ - PALIOKIENĖ, Emilija. „Giedros“ kelias laisvoje Lietuvoje ir išeivi-joje 9. 27

RAILA, Bronys. Nuostabu, kad dar neprazūvome 2. 1, 8

S. P. Lituanistiniai darbai 3. 8

” ” Lietuvių fondas lituanisti-kos darbų jau neremia? 3. 22

Suž. S. Lituanistikos institutas ir lie-tuvių visuomenė 1. 11

V. Pr. Užsimerkimas prieš knygą 1. 4

” ” Daugumos ir mažumos aki-stata 5. 3

” ” Tuščios kėdės 10. 18

” ” Rašytojui skirtieji vakarai 11. 29

Tikslesni mokslai

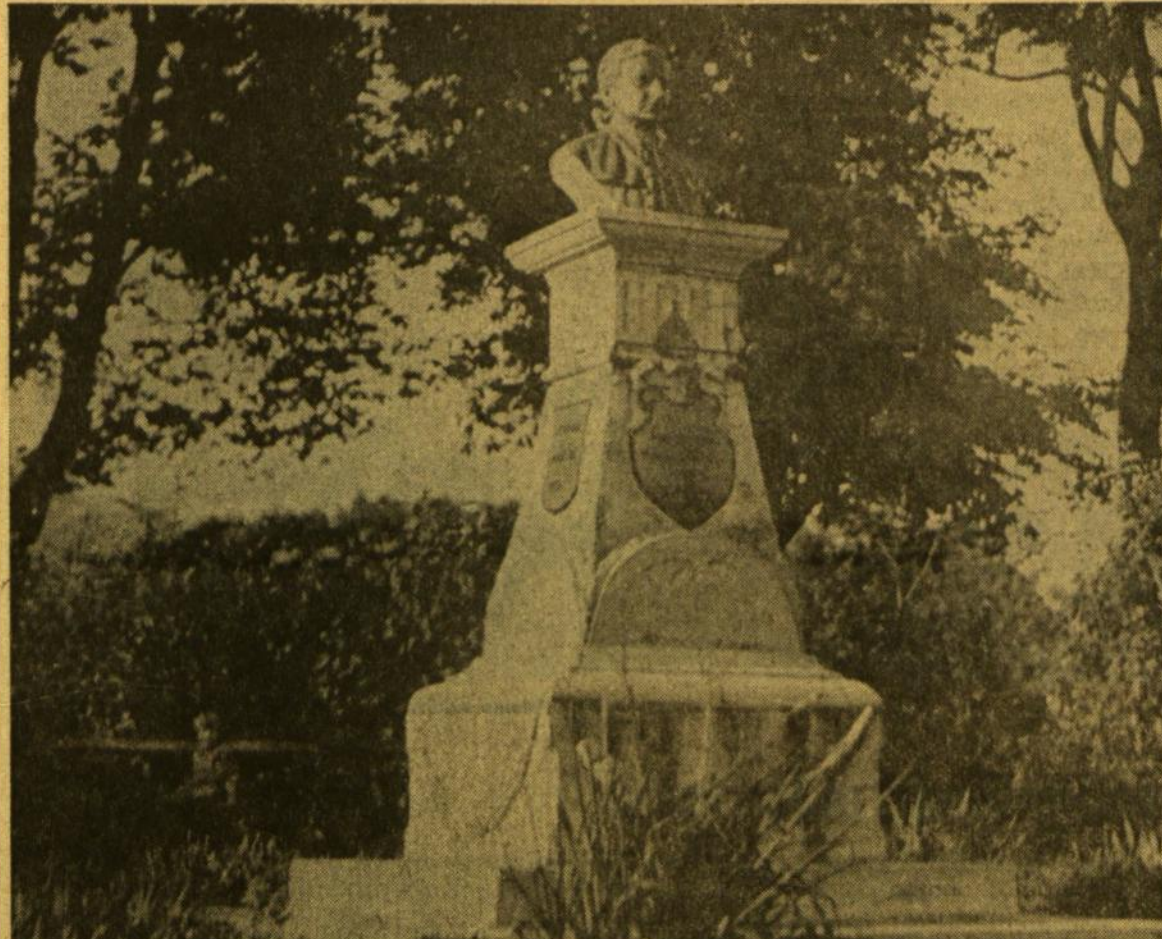
RADZIUS, Al. Žemės sesuo Vene-ra 1. 14

RADZIUS, Al. Milžinas Jupiteris 5. 17

Kalbotyra

ALANTAS, Vyt. „Sventaragio“ kal-bos dalykai A. Nako ispū-džiuose 4. 12

ALANTAS, Vyt. Apie kalbos mokė-jimą 6. 21

Vyskupo Motiejaus Valančiaus paminklas Varniuose, pastatytas Lietuvos nepriklausomybės metais, o dabartinėje rusų okupacijoje nugriautas. (Iš Br. Kviklio archyvo)

JANUTIENĖ, Danutė. Pasikal-bėjimas su prof. Raphael Sealey 9. 13

KALVAITIS, Stasys. „Lietuvių li-teratūros istorijos“ kal-biniai trūkumai 1. 11, 18

PRUNSKIS, J. Kai lietuvių kalbą dėsto ir mokosi nelietuviai 5. 10

Redakcija. Pokalbis su dr. Petru Jo-niku 2. 8

RIMKUS, Linas. Dvi savaitės pa-švestos lituanistikai 9. 20

S. P. Aumuo, išmintis, ir protas 1. 4

” ” Rašybos pakeitimai Lietu-voje 4. 12

” ” K. Būgos neklinimas 6. 14

” ” Aptara ne apybraiža 11. 8

Menas, parodos

ANDRIEKUS, Leonardas OFM. Meno pavasaris Washing-tone 4. 26

A. S. Dr. Vitolio Vengro paskaita apie ekslibrisus 12. 27

AUKŠTAITIS, S. Dail. M. Dobu-žinskio gimimo šimtmetį ir jo darbų parodą Čiurlionio galerijoje, Chicagoje, pasitūn-kant 3. 28

BAGDANAVIČIUS, V. Erdvės atradi-mas Zoromskio kūryboje 1. 18

BANAITIENĖ, L. Adomo Galdiko lietuviškos monografijos pristatymas 7. 12

BRADONAS, Kazys. Reprerentaci-nė ar tik susineštinė para-da? 2. 22

brd. k. Paroda Balzeko muzieju-je 2. 15

” ” Nauji darbai Viktoro Petra-vičiaus galerijoje 3. 28

” ” Dobužinskis Čiurlionio ga-lerijoje 4. 19

” ” Ir kūrybingam jaunimui vietos kiek tik nori [R. Cin-ko pa-da] 4. 26

” ” Keturių dailininkų para-da 5. 30

” ” M. K. Čiurlionis Modernio-sios dailės muziejuje Chi-cagoje 9. 20

” ” Kai faktai džiugina ir dra-sina 10. 4

” ” Mirties tema Vidos Krišto-laitytės kūryboje 11. 1

DAINAUSKAS, J. Mąstymai apie lietuviškumo parodas 3. 1

Dn. J. Lietuvio dailininko pripaži-nimas amerikiečiuose. Pa-šnekesys su prof. Kaziu Varneliu 8. 2

DRUNGA, Mykolas. Inos Nenor-tienės parodą Chicagoje pa-sitinkant 11. 29

GALIONIENĖ, Nina. Mikalojaus Konstantino Čiurlionio mi-nėjimas Hartfordo universi-tete 10. 25

GOŠTAUTAS, Stasys. Pasimaty-mas su Mikalojom K. Čiur-lioniu. Jo šimtojo gimtadi-nio proga 9. 20

Gr. J. Lietuvių taikomios dailės paroda Vokietijoje 9. 20

JANKUS, Jurgis. Žemės tonų kera-mika [P. Vaškio] 3. 22

JANKUTĖ, Nijolė. Pilna salė ki-škių, sauliu ir šypsenų [Vaikų piešinių pa-da] 11. 8

JAUTOKAITĖ, Saulė. Paskutinė proga pamatyti Claude Mo-net 5. 3

JAUTOKAITĖ, Regina. Atviras lai-škas parodos kritikams 3. 22

JAUTOKAITĖ, Saulė. Vaikas me-ne 10. 11

JAUTOKAITĖ, Saulė. Inos Nenor-tienės emalio paroda 12. 13

JAUTOKAITĖ, Saulė. Michelan-gelo — menininkas ir žmogus 12. 20, 27

JURASAS, Jonas. Mirtis nusineša geriausias [T. K. Valaitis] 9. 27

YLA, Stasys. E. A. Marčiulionio ir P. Kaupo paroda 8. 16

KEZ, A. Nuotraukos menininkai vėl jaunimo centre Chicagoje 11. 29

KLIMIENĖ, Zibutė. Skulptorius Antanas Mončys tarptauti-nėje šviesoje 6. 7

KRALIKAUSKAS, Juozas. Dail. Halinos Jonės žmuidzinie-nės paroda Toronte 11. 22

KURASUKAS, Algirdas. Dailės kū-rinio elementai ir prietariai 7. 3

KURASUKAS, Algirdas. Tamsos ir šviesos poezija Alg. Kezio nuotraukų parodoje 10. 18

KURASUKAS, Algirdas. Žmogaus ir visatos drama [M. K. Čiurlionis] 12. 20

Lietuviškąjį Ekslibrisai. Pokalbis su jų kolekcionierium Vitoliu Vengriu 6. 7

MAURINA, Zenta. Kosmoso gar-bintojas. M. K. Čiurlionio 100 metų gimimo sukak-čiai 7. 26

MAZIULIS, A. Knyga apie lietu-vių liaudies skulptūrą 5. 24

Pašnekesys su Rimvydu Cinka jo grafikos parodos proga 4. 12

PECIORAITĖ, A. Kur skaldomas stiklas žėruoja saulėmis. A. Valeška tarptautinėje „Who's who“ dailėje 10. 25

PRUNSKIS, Juozas. Chicago Pica-ssso 2. 8

PRUNSKIS, Juozas. Didžioji Monet paroda Chicagoje 3. 15

PRUNSKIS, Juozas. Liaudies meno įtaka Čiurlionio ir kitų dai-lininkų kūrybai 9. 13

SODEIKIENĖ, Zita. Mikalojus K. Čiurlionis multimedia va-kare 11. 15

ŠALNA, Jonas. Šaknis menas kaip dėmesio verta medžiaga 3. 22

T. A. Lietuvos liaudies menas Ant-verpene 3. 15

V. J. Michelangelo — krikščioniš-kojo meno genijus 6. 28

V. Pr. Samprotavimai apie mūsų dailę 2. 8

” ” Čiurlionis Camara galerijo-

je 8. 30

” ” Kai paradoksas įpareigoja [M. K. Čiurlionis] 9. 13

VALESKA, Adolfas. Dėl Vasario 16-tos parodos Chicagoje 4. 19

VALIUS, Telesforas. Chicago's dai-lininkai Toronte 11. 15

VALIUS, Telesforas. Varsomis ver-dantis Galdikas 7. 12

Vienas iš geriausių pasaulyje. Taip sako apie lietuvišką ekslibri-są jų kolekcionierius Gin-tautas Vėžys, su kuriuo čia kalbamės 11. 8

ZOROMSKIS, K. Gyvoji gamta Čiurlionio tapyboje 3. 1

ZOROMSKIS, K. New Yorko 6-ją aplankius 3. 15

Muzika, koncertai

ANDRIEKUS, Leonardas. Metro-politan operos žvaigždė lie-tuviškam kultūros židiny 6. 14

CH. B. Giesmių vakaras Tėviškės parapijoje 4. 5

Dėmesio estradinei dainai. Pokal-bis su konkurso komisijos nariu muz. Faustu Strolia 6. 14

JAKUBENAS, Vladas. Stefano Wi-ciko rečitalis 1. 18

JAKUBENAS, Vladas. Čiurlio-niečių koncertas Chicagoje 2. 8

JAKUBENAS, Vladas. „Meilės dai-na“ Chicago's Pirmyn cho-ro pastatymas 3. 8

JAKUBENAS, Vladas. Aukšto ly-gio religinės kūrybos popie-tė Chicagoje 3. 22

JAKUBENAS, Vladas. Pianistė Al-dona Draugo koncerte 4. 12

JAKUBENAS, Vladas. Kai meilės eliksyras jau išgertas 5. 3

JAKUBENAS, Vladas. Audronės Si-monaitytės dainų ir arijų rečitalis 5. 10

JAKUBENAS, Vladas. Vladą Balt-rušaitį prisimenant 9. 6

JAKUBENAS, Vladas. Sezono pra-džia — Margučio koncer-tas 9. 20

JAKUBENAS, Vladas. Antanai-tytės - Ugianskienės rečita-lis Chicagoje 10. 4

JAKUBENAS, Vladas. Dalios Ku-čienienės rečitalis 10. 11

JAKUBENAS, Vladas. M. K. Čiur-lionio minėjimai Chicagoje 10. 18

JAKUBENAS, Vladas. Nebeturim Jono Zdaniaus 11. 1

JAKUBENAS, Vladas. Tu Vilnių pasilik, Valdove. Nauja B. Budriūno kantata, naudo-jant K. Bradūno poeziją 11. 15

JAKUBENAS, Vladas. Lengvo žan-ro koncertas. Vida Vaitku-tė, Aloyzas Jurgutis ir Vio-leta Karosaitė „Margučio“ vakare Chicagoje 11. 22

JAKUBENAS, Vladas. Hamiltono mergaičių choro koncertas

12. 6

YAKUTIS, Kazys. Kaip gimsta lie-tuviškoji plokštelė 8. 2

JAUTOKAITĖ, Saulė. Kompozito-rius Donizetti ir jo „Meilės eliksyras“ 3. 28

KACINSKAS, Jeronimas. Vladas Ja-kubėnas ir jo muzika 12. 27

LAPINSKAS, Darius. Pašnekesys su Mikalojom K. Čiurlio-niu 10. 11

LIEPAS, Stasys. Nauja Julius Gai-delio kantata 10. 18

Lietuviai čia pirmąją — šiandien vėl operos premjera. Pokal-bis su Vytautu Marijošium 4. 19

PAKŠTAITĖ, Emilija. Nenuvertin-kime ir muzikos 6. 21

Pokalbis su muzikos enciklopedijos red. prof. J. Zilevičium 3. 22

Pokalbis su pianiste Aldona Kepa-laite 4. 5

Pokalbis su Gina Čapkauskienė 4. 12

Pokalbis su profesionalu solistu Ar-noldu Vokietaičiu 4. 12

Pokalbis su Dariusu Lapinsku jo naujų kūrinių premjeros proga 9. 27

RAILA, Bronys. Mūsų menininkai ir tarptautiniai vandenys. Andr. Kuprevičiaus Los An-geles koncerto proga 11. 15

SAUDARGIENĖ, Ava. Talentinga pianistė Virginija Inkratai-tė 11. 8

SLIZYS, Stasys. Violetos Balčiūni-ės rečitalis 3. 8

SVEDAS, Jonas. A. Kuprevičiaus re-čitalis M. Ravelio šimtme-čiui paminėti 5. 10

V. Pr. G. Gudauskienės sutis. Dain-os ir dailės duetas 11. 1

VASILIAUSKAS, J. Br. Budriūno kantata sujungia lietuvišką Australiją 1. 25

ZILEVICIUS, J. 50 metų Lietuvos baletui 12. 20

Teatras

BYLAITIENĖ, Dalia. Daliai Juk-nevičiūtei išėjus 3. 22

brd. k. Proga ne vien kalbėti [J. Ju-rašo reikalų] 2. 1

” ” Kad nebūtų jie tik vienkar-tiniai 12. 13

Iva. G. Stasys Pilka New Havene 1. 4

JUODVALKYTĖ, Eglė. A. Lands-bergio „Penki stulpai tur-gaus aikštėje“ Amerikos universiteto scenoje 6. 14

JURASAS, Jonas. Puota maro metu Lietuvos teatruose 7. 12

JURASAS, Jonas. Liudijimas prieš tironiją 11. 1

Kor. „Antras kaimas“ ruošiasi gast-rolem 10. 25

Koresp. Pasikalbėjimas su prievaz-dau Algirdu Titu Antanaičiu 5. 3

LANDSBERGIS, Algirdas. Laiškai iš Europos 6. 21; 8. 23; 9. 6

LAPINSKAS, Darius. Leoną Ba-rauską amžinybėn palydint 3. 28

Lietuviškas lėlių teatras Chicagoje. Pokalbis su jo kūrėja Lai-ma Rastentyte - Lapinskienė 5. 17

NAKAS, Alfonsas. Stratfordas ir jo festivalis 5. 30

NAKAS, Alfonsas. Diena kanadiš-kojo Stratfordo festivalyje 8. 9, 30

PILKA, Stasys. Dalios Juknevičiūtės eulogija 4. 5

Pokalbis su režisierė Dalia Mackia-liene 3. 15

RAILA, Br. Pagaliau [Jurašų rei-ka] 3. 15

Redakcija. Pokalbis su išpilletintu Jonu Jurašu, buv. Kauno dramos teatro režisierium 1. 25

Režisierius Jonas Jurašas atsako į „Literatūros ir meno“ te-a-trinę anketą 5. 24

SODEIKIENĖ, Zita. Dėmesio L. Rastentytės - Lapinskienės lėlių teatrui 5. 30

VISVYDAS, Pr. „Naktis“ su įval-riais keistuoliais 1. 25

VISVYDAS, Pr. Mikalojaus K. Čiurlionio gyvenimas sce-noje 10. 4

Z. K. „Akistatos su tironija Baltų dramoje 12. 13

(Nukelta į 5 pusl.)

GRAŽIAUSIOS DOVANOS JAUNIMELIUI

Birutės Pūkelevičiūtės pasakos

MUILAS

Visos šios knygelės gausiai išpuoštos spalvotom iliustracijom.

PELIUKAI IR PLAŠTAKĖS	1.50	40 pusl.
DARŽOVIŲ GEGUŽINĖ	1.50	36 pusl.
KALĖDŲ DOVANA	1.50	40 pusl.
SKRAIDANTIS PARSUOKAS	1.50	36 pusl.
KLEMENTINA IR VALENTINA	1.50	36 pusl.
RIMAS PAS KĖŠTUTĮ	2.50	80 pusl.

Užsakymus siųsti:

DRAUGAS, 4545 W. 63rd St. Chicago, Ill. 60629

Illinois gyventojai prideda 5% mokestį.

(Atkelta iš 4 psl.)

Literatūros mokslas ir kritika

a. Lietuvoje mirė Petras Juodelis 9. 6

BAGDANAVICIUS, V. Poeto ir kunigo konfliktas James Joyce kūryboje 7. 3

BAGDANAVICIUS, V. Ar Varniai buvo anapus pasaulio? Mąstymai apie Valančių 11. 15

BAGDANAVICIUS, V. "Paugusių žmonių knygelės" parastėje 8. 30

brd. k. Nerinktas, bet ir neapsisaukėlis vadas [Valančius] 5. 17

" " Kai trykšta poezijos šaltiniai 5. 30

" " Laisvųjų tremtinių analogijos 7. 3

" " Mikalojaus K. Čiurlionio malda 12. 20

DAINAUSKAS, J. Dešimtas O. L. Mišaišius Bičiulių dr. jos sąsiuvinys 6. 21

GLIAUDA, Jurgis. Lopšinės prie socialistinio realizmo lopšio 8. 16

GLIAUDA, Jurgis. Sovietinis Don Kichotas 10. 18

GLIAUDA, Jurgis. Nužudymas — neblogas rašytojo darbo vertinimas 11. 8

JANKUS, J. Susitikimas su Jurgiu Blekaičiu 2. 15

JURASINĖ, Aušra Marija. Kūrybos problema dabartinėje Lietuvoje 11. 15

YLA, Stasys. Poetų ir katechetų Vincą Stonį-Kazį Žitkų prisimenant 2. 8

Kas Popiežius Romoje, tas Valančius Lietuvoje. Rusų dokumentų liudijimas apie nepaprastą Valančiaus asmenybę ir jo įtaką 5. 17, 24

KRAUŽIS, K. A. Landsbergio kūrybos vakaras ir F. Neveravičiaus sukaktis Anglijoje 8. 9

MELNIKAS, Petras. Romano sunkmai ir linkėjimai jam 6. 28

Mln. P. Ar atgims naujasis romanizmas? 8. 30

NAKAS, Alfonsas. Keletas valandų su Algirdu Landsbergiu 10. 18

NATKEVICIUS, V. Zmogus Jono Aiščio lyrikos 11. 18

Ne vargana praėjusiu nuobira, o kūrybinis vėžimas. Valandėlė su rašytoja Birute Pūkelevičiute 8. 9

RAILA, Br. Kelios pastabos apie Matorė lietuviškiam pergyvenimam skirtą romaną 5. 3

SAV. J. Premijos ir bombos 12. 6

Skrydyje į Eldorado šalį. Lietuvių rašytojų draugijos pirminko sveikinimo žodis "Poezijos pavasariui" Chicagoje 6. 7

SKRUPSKELYTĖ, Viktorija. Keletas premijuotų prancūzų romanų 9. 20, 27; 10. 4, 11, 18

SLIAZAS, Rimvydas. Heinrich Boell ir katalikybė. Žvilgsnis į Nobelio premijos laureato santykį su religija 8. 16

TYRUOLIS, A. Lietuvių bičiulis Sauerweinas 2. 15

V. J. Labiausiai skaitomas rašytojas. Edgar Wallace 100 m. gimimo sukaktis 5. 24

V. Pr. Drąsa už gerklės griebti tiesą 10. 25

VAICIULAITIS, Antanas. Tai vyras didžiųjų darbų ir rūpesčių. Vyskupo Motiejaus Valančiaus 100 metų mirties sukaktis 7. 19

VALANČIUS, G. Vysk. M. Valančiaus mirties šimtmečiui 3. 8

VALANČIUS, G. Giminytės ir portretai. Kai kas naujo apie vyskupą Motiejų Valančių 11. 8

VISVYDAS, Pr. Begalybėn besiveržiantį poeziją [Obcarsko] 5. 3

VISVYDAS, Pr. L. Lankauskas talžo dabartinę Lietuvos tikrovę 6. 28

VISVYDAS, Pr. Neišdylantys skaudžių vasarų įspūdžiai 12. 6

Z. K. Jėzūs Andževskis nuo "Pelenų" iki "Apeliacijos" 12. 13

Poezija

ALIŠAS, Venancijus. Iš nespausdinto kūrybinio palikimo 7. 19

BARONAS, Aloyzas. Išsamus kritikas 5. 24

BARONAS, Aloyzas. Indėnų vasara 10. 4

BAVARSKAS, Medardas. Gundymai 6. 28

BILAIŠYTĖ, Zivilė. Rašyk 6. 14

BRADŪNAS, Kazys. Brabarai bljo 1. 4

BRADŪNAS, Kazys. Ant poezijos plausto 3. 15

BRADŪNAS, Kazys. Prie aktorius karsto 3. 28

BRADŪNAS, Kazys. Knygos ir metai 6. 7

BRADŪNAS, Kazys. Rudenlo nuotais 9. 27

BRADŪNAS, Kazys. Eilėraštis ir užsklanda 11. 15

BRAZDZIONIS, Bernardas. Gegužis grįžta Illinojun 5. 3

BRAZDZIONIS, Bernardas. O laikas bėga 8. 3

BRAZDZIONIS, Bernardas. Dvi ironijos 11. 29

Čiurlionis mūsų poezijoje (A. Nykos-Niliūno, H. Radausko, K. Bradūno, J. Degutytes, J. Vaičiūnaitės eilėraščiai) 9. 20

DASKALOVA, Lijana. Motina. Išvertė P. Gaučys 5. 10

INCIŪRA, Kazys. Tėviškė 2. 1

INCIŪRA, Kazys. Vaikščiujanti šviesa 11. 29

JUODVALKYTĖ, Eglė. Aš ne daug ko bijau 8. 2

KEKSTAS, Juozas. Jai kartais 11. 22

KIRSA, Faustas. Smūkelis 4. 19

KURSŲS, Tomas. Pro snaigiu užuolaidą 7. 19

LANDSBERGIS, Algirdas. Juodi laivai 9. 13

MARCINKEVICIUS, Justinas. O, Tėviškė! 5. 30

MIKAILAITĖ, Ona. Šiluma 10. 25

MONTALE, Eugenio. Nebėk į šėšlį. Išvertė P. Gaučys 3. 22

MONTALE, Eugenio. Nereikalauk žodžio. Išvertė P. Gaučys 11. 1

MOERIKE, Eduard. Naujiesiems metams. Išvertė A. Tyruolis 11. 18

NAGYS, Henrikas. Vienos vasaros laiškas 8. 23

NYKA - NILIŪNAS, Alfonsas. Vyno stebuklas 4. 5

NYKA - NILIŪNAS, Alfonsas. Ars poetica 5. 30

Poezija iš pavergtos Lietuvos 7. 12

RADZIUS, Aleksandras. Vakarų nirvana 8. 9

RILKE, Rainer Maria. Pieta. Vertė J. V. 4. 5

RILKE, Rainer Maria. Rimta valanda. Vertė A. Tyruolis 12. 6

Rusų pogrindžio poetai (A. Michailov, A. Oniežkaja, V. Goliavkin, A. Timofėjevskis, J. Galanskov) Išvertė P. Gaučys 3. 1

SADONAITĖ, Danguolė. Žiema, baltas sodininkas 1. 25

SADONAITĖ, Danguolė. Žydėjimas 4. 26

SADONAITĖ, Danguolė. Tas pats pasikartojantis dangus 5. 24

SADONAITĖ, Danguolė. Vasaros oazė 9. 6

SADONAITĖ, Danguolė. Budėjimas kaime 10. 18

SAUERWEINAS, Jurgis. Lietuvninkai mes esame gimę 2. 15

SCHAUMANN, Ruth. Žvaigždžių naktis. Vertė A. Tyruolis 5. 17

STOJANOV, Liudmislav. Mano motina. Išvertė P. Gaučys 5. 10

STONIS, Vincas. Tanita 2. 8

SUVAIDAITĖ, Nijolė. Marelės pasaulis 12. 20

SLAITAS, Vladas. Vėjo malonėje 1. 11

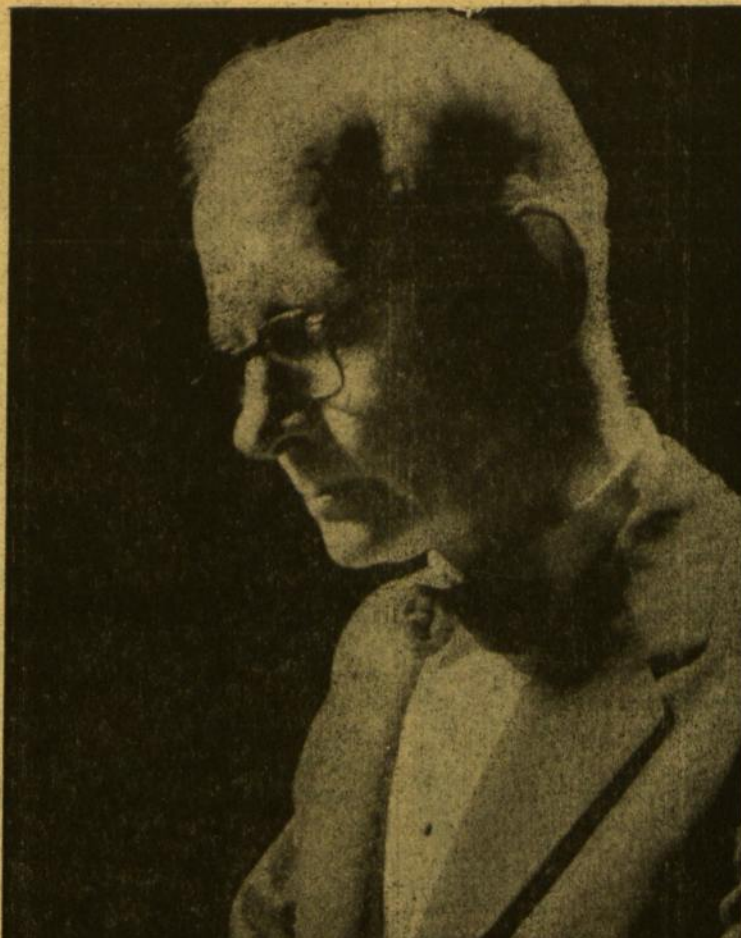
SLAITAS, Vladas. Visas mano gyvenimas yra Velykų šventė 4. 12

SLAITAS, Vladas. Pataisyk mane 8. 16

SLAITAS, Vladas. Tik vieną kartą 11. 8

SVABAITĖ, Julija. Tėvynė 5. 24

VERGILIJUS, Publijus Maronas. Bukolikų penktoji eklogė. Išvertė A. Rukša 10. 11

Vladas Jakubėnas

Nuotr. V. Mazello

VĖZYS, Rimas. Gyvenimas ir dukės 7. 3

VISVYDAS, Pranas. Pasizadėjimas 1. 18

VISVYDAS, Pranas. Santa Anita 6. 21

VISVYDAS, Pranas. Kriauklė miegojo tavo siela 12. 13

ZDANYS, Jonas. Vidunaktis 2. 22

Beletristika

BAGDAS, Pranas. Daktaras Zaliakalis 2. 22

BARONAS, Aloyzas. Vasarvietės giesmė 7. 19

GLIAUDA, Jurgis. Baumė 1. 18, 25; 2. 1

MELNIKAS, Petras. Kortų pasaulis 6. 28

SAVASIS, J. Skrybros prie kapo 1.11

TAMULAITIS, Vytautas. Jūros plėšikas 1. 4

Knygų recenzijos

Abr. K. Rašytojų plataus užsimojimo trečdalis. A. Baranausko "Rudenys" 10. 4

BAGDANAVICIUS, Vyt. V. Radžius: Baltas mėnulio miestas 8. 9

brd. k. S. Barzdukas "Lietuvis savo tautoje..." 3. 8

ČIBAS, Daumantas. Saulėtos dienos [H. Lukoševičius] 5. 10

DAINAUSKAS, J. Nauji Lietuvos istorijos šaltiniai 1. 4

ERETAS, Juozas. Veikalą apie žurnalistiką pasitinkant 4. 19

G. P. Lietuvių liaudies pasakos išpašikais 9. 13

GALINIS, L. Juozo Kapačinsko atsiminimai 1. 11

GALINIS, L. Naujasis Jurgio Gliaudos romanas [Pagairė] 9. 13

GLIAUDA, J. Antikinės ganiavos pasaulėjauta. Vergilijaus Bukolikos 10. 1

GRINIUS, J. Balyš Sruoga draugų atsiminimuose 11. 29

JAKŠTAS, J. Švėkšna amžių slinktyje ir švėkšniškių prisiminimuose 2. 22

JANULIS, Petras. Lietuviškas religinis romanas 2. 15

JONYNAS, V. A. Žvilgsnis į Br. Railos "Paguodos" antrąjį tomą 1. 4

JONYNAS, V. A. "Paguodos" trimtomis užskleidžiant 12. 6

KAVALIŪNAS, J. Jau turime, ko labai reikėjo [K. Scary žodynas] 6. 7

L. R. Ataka prieš žodį ["Kronika"] 1. 4

MACIONAS, Vincas. Reikšmingas bibliografinis veikalas 9. 6

MALENAS, Ignas. Lietuvių tautos ir valstybės istorija II 3. 22

NAKAS, Alfonsas. Pastabos apie šventaragį 3. 28

PRUNSKIS, Juozas. Eretas išsivijos klausimais 1. 25

PRUNSKIS, Juozas. Kultūrinis paminklas šviesiam idealistui 7. 3

PRUNSKIS, Juozas. Puošni ir prasminga dovana jauniems. 12. 13

PRUNSKIS, Juozas. Narūnės "Vaikystė" 12. 27

PUZINAS, Jonas. Spauda, žurnalistas ir žurnalistas 5. 10

RAZMINAS, Pranas. Amazonės džiunglių romanas 5. 10

RAZMINAS, Pranas. Dar vienas atsiminimų pasitinkant [A. Rylski] 11. 22

SEIRIJIS, Vytautas. Girdžiaus "Sūnų" įspūdžiai 1. 11

SVILIUS, Petras. Vladio Putvio-Putvinskio gyvenimas ir raštai 3. 1

VISVYDAS, Pr. Pilkėjančio pavasario puslapiuose 2. 1

VISVYDAS, Pr. Nauja Alfonso Nykos-Niliūno poezijos knyga 4. 5

VISVYDAS, Pr. Tamsoje besijuokiantis žmogus. [E. Cinzo Raud. arklio vasara] 11. 29

ZALALIS, Klemensas. Naujas "Psalmyno" vertimas 1. 25

Sukaktys

BRADŪNAS, Kazys. Kai šimučio jau nebėra, o jo labai reikia 4. 26

BRADŪNAS, Kazys. Nuo žvelgailio kalno. Rašytojui Marijui Katiliškiui 60 m. 11. 15

BRADŪNAS, Kazys. Niekada nesutiktas draugas. Poetui Juozui Kėkštui 60 m. 11. 22

KIJAUSKAS, G. SJ. Tarp idealo ir tikrovės [Ateitininkijos 65 m. sukaktis] 9. 13

KVIKLYS, Bronius. Profesorių dr. Joną Puziną sveikinant 9. 27

MACEINA, Antanas. Filosofija laisvės sargyboje. Dr. Juozo Girniaus 60 amžiaus sukaktis 5. 30

MASILIONIS, Juozas. 25 metai Chicago Aukštesniajai lietuviškos mokyklai 5. 17

p. J. Adolfas Valeška — sukaktuvininkas 3. 15

Pr. J. Istorikas dr. J. Jakštas sukaktuvininkas 10. 4

SAVĖLIS, J. Kuklus žmogus — dideli darbai [prof. Liui] 2. 1

Atsiminimai

ČIBAS, Daumantas. Išdabino ir paliko [Ig. Končius] 4. 19

GALVA, Gediminas. Už aukštosios sienos: Kazui Inčiūrai prisiminti 11. 29

Gr. Č. Jis kalbės mums dar ne sykį. Prof. J. Brazaičio mirties metines minint 11. 23

JANKUS, Jurgis. Pasivaikščiavimas pro juodą butelį. Stasj Ylą ir Mikalojų K. Čiurlionį 12. 20, 27

K. D. Ona Krikščionienė 6. 28

S. St. Genovaitės Kudirkienės pergyvenimai, jos vyrų suėmus 1. 25

VALAITIS, Jurgis. Steponas Kairys — tauras, kovingas skolininkas 6. 21

Zukauskas, B. Lietuvai keliantis 2. 15

Vladas Jakubėnas ir jo muzika

JERONIMAS KAČINSKAS

Mano ilgų metų kolega, su kuriuo praėjau daug šviesių Lietuvos nepriklausomybės laikotarpiu dienų ir atbūdančio kultūrinio gyvenimo apraiškų, nežiūrint jį varginančių negalavimų, vis dar yra aktyvus muzikinės veiklos puoselėtojas išsivijoje, švelniai pamokantis kritikas, nuosakus naujų muzikos idėjų vertintojas ir jaunų talentų skatintojas.

Jo pedagoginis kelias, prasidėjęs jau Lietuvoje ir tebesitęsias išsivijoje, vis dar neša reikšmingus vaisius.

Jau ankstyboje jaunystėje Vladas rodė nepaprastus gabumus. Man teko girdėti iš bendraamžių, besimokančių kartu su juo Biržų gimnazijoje, kad Vladas ėjo pirmuoju mokiniu, buvęs visiems dalykams lygiai imlus, turėjo visapusišką protinę įžvalgą. Jei būtų studijavęs, būtų lygiai geras inžinierius, matematikas, kalbininkas, medicinos daktaras ar koks kitas specialistas. Tačiau visa savo siela linko į muziką ir apsisprendė savo jėgas ir sugebėjimus skirti muzikai. Jis niekada neatsilikdavo fortepijono studijose, bet tikraisio jo pašaukimas buvo muzikos kūryba.

Tą sritį jis ėmė nuodugniai studijuoti. Pirmasis rimtas jo susitikimas su kompozicijos menais įvyko Rygoje pas žymų to laiko latvių kompozitorių Vytoļļ. Rygos konservatorijoje, matyt, pūtė šviežesni vėjai negu Kaune.

Jakubėnas parsivežė iš ten gana turtingą muzikos žinių bagažą ir naujesnės kompozicinės technikos. Spėju, kad nemažos įtakos jam padarė fortepijono studijos, kuriose teko daugiau pažinti Skriabino, Debussy ir kitų panašių kompozitorių kūrybą. Tai paskatino jį išsilaisvinti iš tradicinės kompozicijos rėmų, kuri Kaune dar giliai buvo įleidusi šaknis Naujajai, Tallat-Kelpšos, Brazio ir kitų lietuvių senesnės kartos kompozitorių asmenyse. Kauno muzikai įtarin-gai žvalgėsi į jauną Rygos studentą, nusviesdami vieną kitą kritišką žodį jo adresu.

1928 m. baigęs Rygos konservatoriją laisvo menininko laipsniu ir gavęs švietimo ministerijos stipendiją, išvyko į Berlyną. Ten gilino kompozicijos studijas Berlyno muzikos akademijoje pas Schrekerį. Berlyne jam atsivėrė žymiai platesni kūrybos horizontai. Tuo metu ten rezidavo didysis muzikos novatorius

Schoenbergas, dvylikos tonų sistemos kompozitorius ir teoretikas, daręs didelės įtakos jaunajai vokiečių ir kitų Europos tautų muzikų kartai. Hindermithas, Bergas, Webernas ir kitos vokiečių muzikos įžymybės Vokietijoje sudarė naujos kūrybinės orientacijos atmosferą, kuri nesiribojė vien tik pripažinimu ir priėmimu į koncertų estradą, bet taip pat skverbėsi į muzikos mokymo institucijas ir visuotinį kultūrinio gyvenimo sriautą. Nėra abejonių, jog ir Jakubėnas sąmoningai ar pripuolamai buvo paveiktas tos karštos naujų muzikos garsų ir formų leš-Trilypė fūga stygų orkestrui ir kojimų srovės. Jo Preliudas ir I-ji Simfonija, kuriuos man teko keletą kartų Lietuvoje diriguoti, reprezentuoja jį kaip modernų kompozitorių. Tai tobulai išbaigti simfoniniai kūriniai su puikiai apvaldyta modernia garso technika. Nežinia, kaip toli ir kokių kelių jis būtų nuėjęs, tęsdamas Berlyno studijose pasisavintą stilių, nes tam turėjo pakankamai duomenų ir pasiruošimo.

Tačiau Jakubėnas nelabai patikėjo galvotrukūčiais besiveržiančia, naujų kelių beieškančia dvidešimtojo amžiaus modernizmo banga. Vieno mudviejų pasikalbėjimo metu Vladas pasisakė apsisprendęs nebeperžengti modernizmo tonalumo ribos, nes atonalumas jo nežavi.

Jo kūryba, dvidešimtojo amžiaus santykiu matuojant, pasuko moderuotos harmonijos ir vartojimo kryptimi, susidomėjimu modalinėmis tonacijomis ir lietuvių liaudies kūryba. Tik nežymūs pėdsakai liiko iš Ber-

Pasivaikščiavimas pro Stasj Ylą ir Mikalojų K. Čiurlionį

(Atkelta iš 3 psl.)

na, kaip sapnas, kaip žaibo žybtelėjimas pačiam giedriausiam danguje, o talentai tik sugeba tą žyvtelėjimą pagauti ir turi valios ir ištesėjimo jį taip sumaterialinti, kad galėtų pasidalinti ir su kitais. Tai toks, mano galva, buvo Čiurlionis. Jis paliko mums dalelytę savo turto, kuriais buvo prtvinkęs ir kurių šaltinio nėra pats nenumanė. Tuo atveju jis ir pats sau buvo kaip tas paslaptingas mano vaikystės juodas butelis, o ką bekalbėti apie mus. Mums pasilikęs toks pat neperžvelgiamas visiems amžiams, toks apgaubtas juoda nepermatomybe. Tik jo darbai visada bus nuostabūs savo mintimi, išsipildymo pilnumu, pirštu prikišamai rodydami, kad pats žmogus yra labai labai toli anapus milijonų celių ir ologinių kompleksų.

Tavo Jurgis Jankus

"LIETUVOS ATSIMINIMAI"

Itadiio Valanda jau 30 metų tarnauja New Jersey, New York, ir Connecticut lietuviams Kašeštadienį, nuo 4 iki 5 val p. p., iš WEVD Studios New York (1230 KIL. AM ir 97.9 meg FM)

Direkt. — Dr. Jankūnas J. Stokas
Mountainside, N. J. 07092
Tel. 232-2265 (vokė 201)

Kviečiame taip pat klausyti lietuviškų kultūrinio programų anglų kalba iš deton Hill Universiteto radijo stoties (New Jersey) WSCB (89.5 meg FM) ir "Lietuvos" (1.20.5.30 v. v. (Vadovauja prof. J. Stokas))

"Dialogas su lietuvišiais"

Atvykstantiems iš Lietuvos paviešėti pirmiausia galima pasiūlyti paskaityti žurnalisto ir kritiko Bronio Railos veikalą "Dialogas su lietuvišiais" (500 psl): kur plačiai aptariami išsivijos ir tautos bendravimo ir laisvės kovos būdų klausimai. Knygą įsigyti ar užsisakyti dabar galima "DRAUGE". Kaina \$5.00. Illinojaus gyventojai prideda 5% mokesčių.

KALĖDŲ ŠVENČIŲ PROGA

Dvi taikliausios ir prasmingiausios dovanos visiems tiems, kurie laisviau skaito angliškai ir lietuviškai:

LITHUANIANS IN AMERICA — autorius Dr. Ant. Kučas, profesorius emeritus University of Scranton. Knyga 350 pusl., kietais viršeliais su aplanku. Ši knyga gera Kalėdinė dovana supažindinti angliškai kalbančius su lietuvių pirmąja emigracija iki šių dienų, jų veiklą ir visokeriopu įnašu šio krašto gerovei augimui. Kaina \$8.00

ENCYCLOPEDIA LITUANICA, 6 tomai; keturi tomai jau išleisti. Kaina \$20.00 už tomą

O su Lietuva suaugusiems gyvas aidas iš netolimos praaities: **PASAKYTA — PARASYTA**, Antano Smetonos kalbų rinkinys. Kaina \$10.00

Užsakymus siųsti: Lietuvių Enciklopedija, 385 W. Broadway, P. O. Box 95, So. Boston, Mass. 02127. Telef. (617) 268-7790, o vakarais — (617) 282-2758.

Visais reikalais Chicago ir apylinkių gyventojai gali kreiptis vietiniu telefonu: 858-3837.

5 1/4% HIGH RATES 7 1/2%

PER ANNUM
PASSBOOK
ACCOUNTS

PAID QUARTERLY AT

BRIGHTON FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

HIGHEST RESERVES

4071 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
TEL.: LA 3-8248
(WEST OF CALIFORNIA AVE.)

6 3/4%

PER ANNUM
\$3000 or more
minimum
30 months

PER ANNUM
certificates
\$5000 or more
4 year min.

6 1/2%

PER ANNUM
\$1,000 or more
1 year min.

VLADAS JAKUBENAS IR JO MUZIKA

(Atkelta iš 5 pusl.)

no mokyklos vėlesnėje Jakubeno kūryboje. Nuo to laiko jis dažnai kėlė pasikeitę, tačiau sėkmingai stabilizavo ir išryškino savo stilių. Jo muziką, kaip ir kitų neeilinio masto kompozitorių, nesunku pažinti ir charakterizuoti.

Paprastai, jei kompozitorius neranda savęs, neturi individualumo, tai nesėkmingai klaidžioja didžiųjų menininkų įtakoje ir šėšelyje. Ypač tai atsitinka su menkos muzikinės vaizduotės kompozitoriais: taip mes esame turėję slaviską, vokišką, o dabar ir amerikietiška muzikos žargoną. Čia nenoriu paneigti tam tikrais atvejais didžiųjų kūrėjų įtakos naudingumo, kuri inspiroja ir atidengia jaunam kompozitoriui naujus kelius ar teikia jam kūrybinių impulsų, praturtinant jo paties muziką. Juk ir mūsų Čiurlionis, ypač pradžioje, savo fortepijono kūriniais gerokai priminė Chopiną, o vėliau šiek tiek Skriabiną. Jo stygų kvartetas yra aiškus Schuberto kvarteto "Mergaitė ir mirštis" atbalsas.

Kai pradėjome nepriklausomą gyvenimą, nieko, išskyrus liaudies dainą, savo muzikoje neturėjome. Originalioji kūryba, gal nesąmoningai, rėmėsi slaviskų elementu. Kas tik harmonizavo liaudies dainas, patekdavo į slavisko sentimentalumo įtaką, ir nenuostabu, nes ilgus dešimtmečius rusai, o ypač lenkai, skverbėsi, reklamodami savo kultūrinius pasiekimus, kurių tada, be abejojimo, turėjo daugiau negu mes. Latviai, nors taip pat didžiųjų kaimynų nuolat paverjami, buvo laimingesni. Gyvendami vokiškos ir slaviskos kultūros sankryžoje, jie pajėgė, ypač dainų srityje, sukurti ir išlaikyti grynesnį, be svetimų nuosėdų stilių. Jakubeno choro dainose jaučiamas dailinis latvių dainų harmonijos struktūros panašumas. Jų choro dainų kultūra tuo metu buvo žymiai daugiau iškilusi ir subrendusi: taigi nenuostabu, kad Jakubėna, studijavęs Rygoje, galėjo paveikti daugiau sudėtingas latvių kompozitorių žvilgsnis į kuriamų dainų techniką, koloritą ir formą.

Pragyvenęs vadinamą jaunatvės susižavėjimo laikotarpį, grįžęs iš Berlyno į Lietuvą, Jakubėnas pradėjo rimtai bręsti kūryboje. Nepriklausomybės laikotarpiais pažymėtas jo dideliais simfoniniais kūriniais (2-ji ir 3-ji simfonija, suita "Miško šventė") ir daugeliu solo ir choro dainų. Be to, jis ypač susidomėjęs lietuvių liaudies muzika. Jis pradėjo įvesti liaudies melodijas į savo instrumentinius veikalus, kartu sėkmingai pavartodamas lietuvių liaudžiai charakteringus ritmo elementus.

Tame laikotarpyje Jakubėnas visiškai atrado save, subrandinęs savo individualų stilių ir melodijoje. Pridėjus jo didelius su-

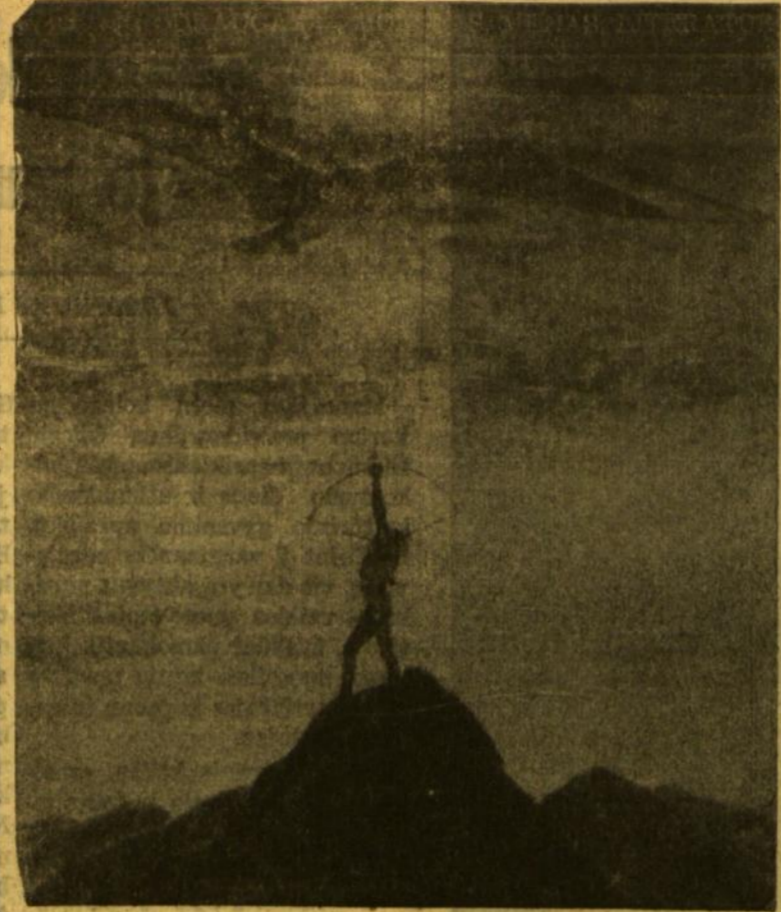
gebėjimus instrumentacijoje, lietuvių kompozitorių šeima susilaukė stambiaus kalibro kūrėjo, kuris paliko reikšmingus pėdsakus tolimesnei lietuvių simfoninės muzikos plėtojei.

Darant Jakubėno muzikos bendrą apibūdinimą, galima suklysti, nes ji dažnai įvairuoja priemonių, nuotaukų ir stiliumų atžvilgiu. Man bent atrodo, kad tai moderuota antrojo ir trečiojo dešimtmečio stilių ir formų dalina sintezė. Tačiau pagrindinė kryptis neoklasikinė, su gana iškelto lietuvių liaudies tonacijos elementu. Tas faktas sutapina Jakubėną su kitais jo amžininkais — Banaičiu ir Gruodžiu — tik, be abejo, kitokiu būdu. Anie du, pridėjus dar Stasį Šimkų, pradėjo naują lietuvių muzikos atgimimo erą tautiniame ženkle. Jakubėnas gal daugiau liko vakarietiškas kontakte su europietišku impresionizmu ir neoklasizmu, sintetiškai tas kryptis jungdamas savo kūryboje.

Jakubėnas techniškai — stiprus kompozitorius. Pas jį nėra vadinamų "skilylių". Logiškai išvystyta forma, tęstinumas, kompetentingai ir sklandžiai slenkanti harmonija. Jam taip pat charakteringas kompozicijos išbaigtumas: nieko nėra sukomponuota nepakankamai ar nerūpestingai, šiaip sau palikta. Vartodamas liaudies motyvus, jis laikosi išvystymo principo, tai ypač žymu jo antroje ir trečioje simfonijose. Jis juos modifikuoja, modifikuoja, arba panaudodamas jų struktūrinę medžiagą, pratesia kuriamas melodijas. Sudėtinguose kūrinuose Jakubėnas įveda įvairaus ilgumo originalios kompozicijos periodus, pindamas juos su liaudies tonacijomis. Nežiūrint to, tie skirtingi savyje elementai neskaldė jo muzikos ir yra glaudžiai tarpusavio jungtyje. Jo harmonijos tekstūra daugiausia tiršta, pripildyta trumpais ar ilgesniais kontra-motyvais.

Jakubėno muzika yra šiaurietiško tipo, savo charakteriu primenantį Sibelijų, nors, techniškai imant, ir neturi nieko bendro su juo. Jakubėnas mėgsta moderuotus tempus. Be to jo muzikoje atsispindi amžinoji lietuvių tautos drama, todėl dažnai išryškėja tamsios ir kiek rūstokos spalvos. Impresionistiniai elementai labai skirtingi nuo tradicinių — prancūziškų: šviesių ir žaismingų, jausminė gaida neturi sentimentalumo ar melancholijos, bet daugiau dramatinė ir kovinga. Jis atmeta nevilgtį; priešingai — jo kūryboje vyrauja pakili ir triumfuojanti nuotaika.

Jakubėną reikia vertinti daugiau ne kaip muzikos novatorių, bet kaip menininką, gaviai stabilizavusį savo stilių, formą ir garso konstrukciją. Jo ilgų metų kūrybinis darbas yra didžiulis ir neišdildomas įnašas į mūsų kultūrinį gyvenimą. Gaila, kad nepalankios išsivijos sąlygos ir ne-

M. K. Ciurlionis (1875-1911)

Saulys. Iš "Zodiako" ženklų

stipri sveikata prilaikė jo kūrybinį potencialą.

Mes turime patarę: juo toliau į mišką, tuo daugiau medžių. Taip ir su mano mielo kolegės gyvenimu, kūryba ir veikla. Kai rašiau jo kūrybinio gyvenimo apžvalgą, pastebėjau, kad tik nežymią dalį jo daugialypės veiklos tegalėjau apimti. Šalia kūrybos, Jakubėnas parodė ir išskirtinius pedagoginius sugebėjimus. Jis yra paruošęs šimtus

jaunų pianistų. Kai kurie jų jau prasiskynė kelią į lietuvių muzikinę saviveiklą. Jakubėnas taip pat turi žurnalistinių gabumų, o kaip muzikos kritikas yra nepažeidžiamas, mokąs įsigilinti į įvairių stilių, nuotaukų ir formų muziką ir padaryti taiklias, bet kartu ir nuosaikias pastabas. Jis niekada nenori sunaikinti, kad ir silpnosio menininko, tačiau nurodo jam ar jai prideramą vietą, kuriai turėtų priklausyti.

Nauji leidiniai

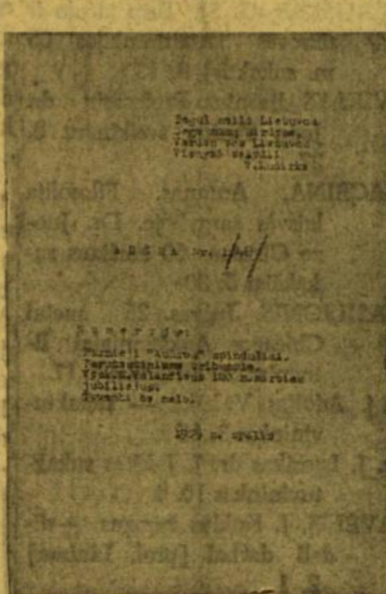
• **AIDAI, 1975 m. lapkričio mėn. Nr. 9.** Mėnesinis kultūros žurnalas. Leidžia lietuvių pranciškonai. Redaguoja dr. Juozas Girnius, 27 Juliette St., Boston, Mass. 02122. Leidėjų atstovas žurnalo reikalams — kun. dr. Leonardas Andriekus, O.F.M. Administruoja kun. Benvenutas Ramanauskas, O.F.M., 361 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. "Aidų" metinė prenumerata \$12.00.

Žvilgsnį į visuomeninio darbo išsiviskąją tikrovę meta Vytautas Volertas pirmuoju naujo "Aidų" numerio straipsniu "Visuomeninis darbas". Ypač pabrėžtinas Antano Maceinos straipsnis "Kapas be paminklo", skirtas Juozo Brazaičio mirties metinėms. Šio rašto struktūrinė forma yra paties Brazaičio laikų ištraukos, jų komentavimas ir išvados. Laišku ištraukose palaimingos išminties galėtų apsieiti pasisėmti čionykštės mūsų kultūrinės veiklos planuotojai, mecenatai ir fondai. Kaip žinome, prof. J. Brazaitis mirė 1974. XI. 28. Tų pačių metų liepos 26 d. A. Maceina rašytame laiške prasitaria: "Viskas turi būti savo laiku padaryta... Kai prieš metus Fondas pasiūlė išleisti lietuvių literatūros istoriją, atsakiau: reikėjo siūlyti prieš dešimtį metų. Dabar jau tegul kiti rašo". Tokiame kontekste, prisiminęs Brazaičio ir Ivinskio tragiką, A. Maceina priduria: ".... ji gresia visiems mums tremtyje, nes tremtis iš pagrindų yra dabartis: ko nepadarysime tremties dabartyje, tas ir liks nepadaryta; tremtis ateities neturi".

Svarstymams apie daile skirtas Aleksandro Kašubienės raštas "Adomo Galdiko kūrybinė raida". Ta proga ir visas naujasis žurnalas numeris papuoštas Adomo Galdiko tapybų nuotraukomis. Literatūrinėms studijoms duoklė yra Viktorijos Skrupskelytės straipsnis "Neišsipildžiusis troškimų poezija (žvilgsnis į Juozo Kėkšto kūry-

ba)". Kurio šį kartą spausdinama dar tik pirmoji dalis. Poezijos puslapiams skirtas Danguolės Sadūnaitės eilėraščių ciklas "Kelonė per sodą" ir latvių išėivijos poetės A. Ivaska eilėraščių, lietuvių kalbon išverstas Henriko Nagio.

Apžvalginėje žurnalo dalyje rašoma apie 1975 metų Nobelio premijos laureatus, planetą Merkurijų, apie Jubiliejinę ateitininkijos stovyklą, apie Lituanistikos instituto suvažiavimą ir kt.

Okupuotoje Lietuvoje pradėtos leisti pagrindinės "Aušros" pirmo numerio titulinis puslapis.

• **AUŠRA, 1975 spalio mėn., Nr. 1(40).** Tai naujas pagrindinis leidinys okupuotoje Lietuvoje. Titulinio puslapio viršuje, dešiniajame kampe, kaip motto, duodamas V. Kundirkos parašyto Lietuvos himno paskutinis posmas:

Tegul meilė Lietuvos Dega mūsų širdyse, Vardan tos Lietuvos Vienybė težydi! Prie jrašo "Nr. 1" skliausteliuose pažymėtas skaičius "40" rodytų, kad dabartinės "Aušros" leidimas per laiko tolimas siejamas su 1833 m. dr. J. Basanavičiaus pradėta leisti "Aušra".

syti ir ko reikėtų siekti. Jakubėnas ateina į pagalbą dainininkams, ruošdamas juos koncertams ir dažnai akompanuodamas įvairiuose tautiniuose ir meno parengimuose. Jis ilgai ėjo vargonininko pareigas keliose protestantų bažnyčiose Chicagoje.

Apkrovęs savo visapusišką veiklą tampriai suveržtu tvarkaraščiu, Jakubėnas atranda laiko sukurti ir vieną kitą solo dainą ar stambesnę choro veikalą.

Mes laikome sau pareiga pagerbti ir paminėti mūsų mirusių didžiuosius veikėjus, moksloto žmones ir menininkus, ruošiamė jiems akademijas, atitinkamai iškeldami jų darbus veiklos ar kultūros srityje. Ir gerai darome — jė verti tos pagarbos. Be to, atgaivinau jų idėjas, ant kurių toliau statome, kad ir gerokai pasikeitusiomis gyvenimo sąlygomis, savo kultūros pastatą.

Tačiau ne visada prisimename žmones, uoliai besidarbuojančius mūsų pačių želdinamoje dirvoje, velkančius sunkią kultūrinę našta, kovojančius su sunkiais nugalimomis kliūtimis, bandančius pasikeisti savo įgyto ar prigimto talento nuotrupas.

Aš džiaugiuosi, kad New York'e kompozitorius Vladas Jakubėnas buvo išskirtinai pagerbtas. Pozityviausia būtų, be abejo, jei ir kituose didesnių lietuvių kolonijų centruose būtų suruošti panašūs jo kūrybinių koncertai. Tik per pilną jo muzikos gyvais garsais realizavimą galėtume daugiau pažinti bei įvertinti ir jį patį.

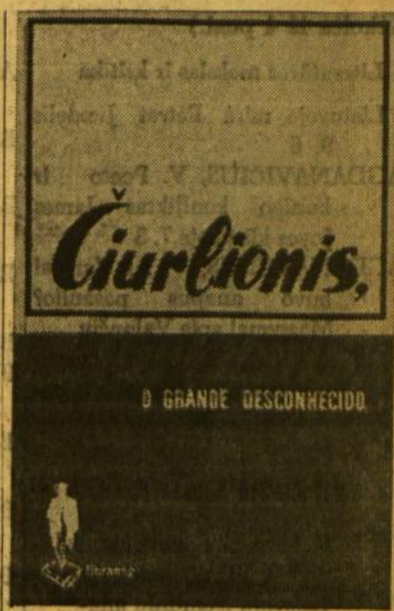
lingumą, kaip tautinės jėgos šaltinį. Klekvienuos privalo kelti savo tautinį sąmoningumą, studijuoti tautos istoriją ir suprasti jos pamokas. Klekvienuos lietuvių pareiga — pralenkti pavergėjus savo dvasine kultūra: dora, mokslu, menu, literatūra. Tai priemonės išsaugoti savosios tautos įsigytas dvasines vertybes ir įgyti daugiau savarankiškumo bei laisvės.

Šiandien baigusieji vidurinę ir aukštąją mokyklą tampa vis labiau susipratusiai lietuviams vis labiau ima domėtis Lietuvos istorija ir kraštotyra. Šapokos "Lietuvos istoriją" skaito dieniomis ir naktimis. Tačiau didžiama dar nepajėgia tinkamai įvertinti tikėjimo ir doros vertę tautos gyvenime.

Tarybų Sąjungoje prasidėjęs susidomėjimas dvasinėmis vertybėmis, siekimas laisvės ir teises savarankiškai galvoti ir kurti, randa vis platesnį atgarsį ir mūsų krašte. Reikia tikėti, kad šios pastangos išaugs į galingą religinio - dorovinio ir tautinio atgimimo sąjūdį, kuris turės lemiančios įtakos Lietuvos ateičiai".

• **Francisco Cavalli, Helda Bullotta Barracco, CIURLIONIS "O GRANDE DESCONHECIDO".** Ebraesp Editorial, Sao Paulo, 1975

Brazilijoje simpatyškai išleista 138 puslapių portugalų kalba knyga apie mūsų dailininką M. K. Ciurlionį ir jo kūrybą. Tai gra-

Portugalų kalba Brazilijoje išleistas knygos apie Ciurlionį ir jo kūrybą virselis.

žus indėlis į jubiliejinį metų Ciurlionianą. Pirmoji knygos dalis — Ciurlionio gyvenimo kultūrinė bei istorinė aplinka. Antroje dalyje struktūrinė ir poetinė prasme nagrinėjamas Ciurlionio "Žiemos" ciklas. Trečiojoje dalyje tokiu pat metodu apsisojama prie "Pasaulio sutvėrimo". Ketvirtoji dalis skirta "Zodiako ženklų" ciklui. Knyga užsklendžia išvadinis ir temas sumuojantis epilogas.

Aptariami ciklai puslapiuose parodyti ir nuotraukose. Nuotraukos nedidelės, dedamos po kelias į vieną puslapį. Iš jų keliai (Nukelta 7 pusl.)

ISIGYKITE PATVARIĄ IR EKONOMIŠKĄ SUSISIEKIMUI PRIEMONĘ

Mes stengiamės duoti lietuviams geriausią patarnavimą ir geriausias pirkimo sąlygas.

VOLARE visiškai naujas mažas PLYMOUTH
Ekonomiškas — iki 25 mylių galionu

Sutaupysit iki \$2,300.00 pirkdami 1975 metų Chrysler ar Plymouth.

Turime laisvuoliams mašinas: Cadillac, Buick, Pontiac, Oldsmobile ir kitų, taipgi importuotų įvairių kainų. Pradedant nuo \$50.00. Mūsų dirbtuvėse prityrę mechanikai pataisys karoseriją (Body), sparus (Fenders) ir sureguliuos motorą.

BALZEKAS MOTORS, 4030 S. Archer VI7-1515
Seniausias automobilių pardavėjas Chicagoje, gerbiamas virš 50 metų.

A. TVERAS
LADRODŽIAI IR BRANGENYBES
Pardavimas ir taisyimas
3046 W. 69th Street Tel. RE 7-1941

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. E. PIETKEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

VALANDOS SEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta ANTRAD. ir PENKTAD. — 9 v. r. iki 5 v. vak. PIRMAD. ir KETVIRTAD. — 9 v. r. iki 8 v. v.

7 1/2 % Mokamas už 6 m. sertifikatus. Minimum \$1,000	6 1/2 % Mokamas už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000	5 1/4 % Investavimo Mokamas už sąskaitas
---	---	--

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOBRIMCIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

WAGNER and SONS
TYPEWRITERS, ADDING MACHINES AND CHECKWRITERS
NAUJOS — NAUDOTOS
Nuomoja, Parduoda, Taiso
Virš 50 metų patikimas jums patarnavimas
5610 S. Pulaski Rd., Chicago
Phone — 581-4111

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutapsysite pirkdami šia įvairių firmų foto aparatų bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogių planų atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai! Pinau užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidaryta pirmadienį ir ketvirtadienį, vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Tel. PROspect 6-8998
Chicago, Illinois, 60629

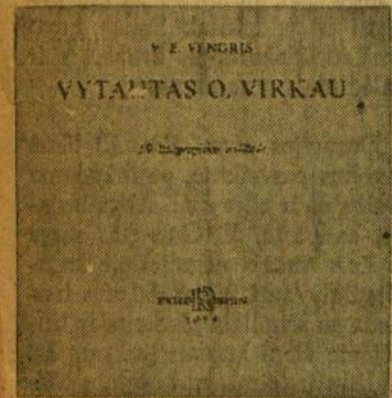
VAZIUOJAM J FLORIDA
Skubėkite pasinaudoti žemiausiomis kainomis ir gražiausiu laikotarpiu Kreipkitės į lietuviškus hotelius:
NORWYN APTS., 126 Ocean Dr.
Miami Beach, Fla. 33139
arba
TOWN & SURF APTS.
8924 Collins Ave.
Surfside, Fla. 33154
Skambinkite B. SERGAUCIUI 672-4007

(Atkelta iš 6 psl.)

turios spalvotos.
Knygos kaina nepažymėta.
Leidyklos adresas: Ebraesp Editorial LTDA, Rua Pamplona, 254, 01405 — São Paulo — S. P. Brasil.

V. E. Vengris, VYTAUTAS O. VIRKAU. 19 litografiška exlibris. Exlibristen 1975. Foto: H. Vengris, ISBN 87 87176 83 1

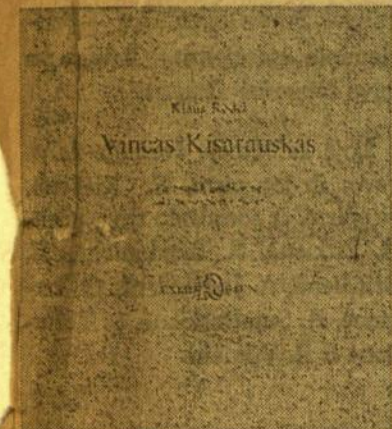
Tai dano Klaus Roedel Exlibristen leidyklos išleistas čekiečio dailininko Vytauto O. Virkau exlibristų pluoštas. Si tarpautinė leidykla paprasčiau leidžia ryškiųjų pasaulio exlibristų leidinius. Čia minimas Vytauto O. Virkau exlibristų albumas yra parengtas Baltimorėje gyvenančio exlibristų kolekcionieriaus V. E. Vengrio. Jo rašytas leidinio įvadas, supažindinąs su Vytauto O. Virkau exlibristine kūryba, atspausdintas čia danų, anglų, vokiečių ir prancūzų kalbomis. Leidinio numeris 114. Išleistas 260 egz. tiražu su 19 originaliomis, dailininko autografuotomis įklijomis. Spaudinio kaina 8 doleriai (oro paštu užsisakant, dešimt dolerių). Užsisakyti galima tokiu adresu: K. Roedel, Post Office 109, DK — 9900 Frederikshavn, Denmark.

Vytauto Virkau exlibristinio leidinio viršelis.

Klaus Roedel, VINGAS KISARAUSKAS. En litusk grafiker og seks lino-exlibris i farver. Exlibristen 1975. ISBN 87 87176 94 7

Vilniuje gyvenančio ir daug exlibristų kuriančio dailininko darbų rinktinė, parengta paties leidyklos vadovo Klaus Roedel. Supažindinimo tekstas duodamas danų, vokiečių ir anglų kalbomis. Leidinio numeris 124. Leidinyje išleistas 400 kopijų tiražu su originaliomis dviejų — trijų spalvų įklijomis, atliktomis linoleumo rajžinio technika. Leidinio kaina du doleriai. Užsisakyti galima tuo pačiu adresu kaip ir aukščiau minimas Vytauto O. Virkau exlibristų leidinys.

Vincas Kisarauskas exlibristinio leidinio viršelis.

LAISKAI LIETUVIAMS, 1975 m. gruodžio mėn. Nr. 12. Religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaguoja Juozas Vaišnys, J. Administruoja Petras Kleinošas, SJ. Leidžia lietuviai jėzuitai. Metinė prenumerata 6 dol. Redakcijos ir administracijos adresas: 2345 W. 56th St., Chicago III. 60636.

Naujame numeryje: Didelio žmogaus mažas Dievas (N. Gailiūnienė), Paul Claudel (J. Venckus, SJ), Jis turėjo krikščionišką širdį (Alf. Grauslys), Tūkstantį mylių dviračiu — IV (A. Tamošaitis, SJ), Nuostabių atsitikimai (R. Petkevičius), Eilėraš-

čiai (N. Jankutė ir Z. Tenisonaitė), Ar nėra rasto nuosavoje aktyje (D. Bindokienė), Pėdos mirties zonoje (E. L. P.), Kalba, Tėvynėje, Filmai, 1975 metų turinys.

PASAULIO LIETUVIS, 1975 m. lapkričio - gruodžio mėn. Nr. 11/81. Biuletenis Bendruomenės minčiai ir gyvenimui. Redaguoja Stasys Barzdukas, 18308 Hiller Ave., Cleveland, Ohio 44119. Administruoja Stasys Džiugas, 7240 S. Mozart St., Chicago, Ill. 60629. Leidžia Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba. Metinė prenumerata 3 dol.

Sio numerio temos: Jaunimo kongresas, Bendruomeninės mintys švenčių proga, Diferenciacija ar konsolidacija?, Savo kiemo ar platesnė lietuviybė? Lietuva šiandien, Kultūros baruose, Veiksniuose - visuomenėje, Atgarsiai ir mintys, Pasaulinė lietuviškosios veiklos kronika ir kt.

SKAUTŲ AIDAS, 1975 m. lapkričio mėn. Redaguoja A. Namikienė, 6041 S. Fairfield Ave., Chicago, Ill. 60629. Administruoja A. Orentas, 6842 S. Campbell Ave., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata 5 dol. Leidžia LSS Tarybos Pirmija.

Skautiški veikalai skirtas mėnesinis žurnalas. Garsta iliustruotas nuotraukomis.

DAINAVA 1955 - 1975. Jubilejinis ALRK Jaunimo Dainavos stovyklos leidinys 1975 m. Redaguoja Vacys Rociūnas. Laužymas — Pauliaus Jurkaus. Viršelis — Nijolės Palubinskienės. Spaudė Pranciškonų spaustuė Brooklyne.

Didelio formato, nuotraukomis puošniai iliustruotas leidinys. Puiki teksto ir nuotraukų jungtis skaitytojui vaizdžiai pristato visą Dainavos stovyklavietės kūrimo istoriją, jos intencijas ir stovyklavietės reikšmę dabarties ir ateities jaunimui, o taipgi visai lietuviybei.

AUSROS VARTŲ PARAPIJA 1950-1975. 25 metų jubilėjus. Montrealis 1975. Ausros Vartų parapijos komiteto leidinys. Redaguoja Jonas Narbutas. Viršelis A. Vazalinsko. Leidinys didesnio formato, 136 psl., gausiai iliustruotas parapijos gyvenimo ir veiklos nuotraukomis. Straipsniuose apžvelgta parapijos 25 metų istorijos, bažnytinių draugijų veikla, įvairių organizacijų (ateitininkų, skautų), sportininkų, choristų, seselių, mokyklos ir kitų vienetų, parapijos vadovų klebonų ir kitų kunigų nuveikti darbai.

Joseph Ehret, LES BALTES OUBLIES. Montreal 1975. Traduit par Pierre Maurice. Sous le parrainage de Irena et Dr. Leonas Kriaučeliūnas. Editions Notre-Dame de la Porte de l'Aurore. Tai populiariosios dr. Juozo Eret'o brošiūros, supažindinančios skaitytoją su pamirštaisiais baltais (lietuviais, latviais) estais) prancūziškoji laida, gerai nušviečianti šių tautų istorinę praeitį ir jų tragiškąją dabartį. Gale duodama taipgi plati, tema liečiančių leidinių įvairiomis kalbomis bibliografija.

DAIL. P. KALPOKA PRISIMENANT

Kūrybingasai dail. Petras Kalpokas, tesulaukęs 65 m. amžiaus, mirė 1945 m. gruodžio 5 d., taigi šiemet suėjo 30 m. nuo jo mirties. Meno studijas yra ėjęs Rygoje, Odesoje, Miunchene, jas gilinęs Vengrijoje, Šveicarijoje, Italijoje. Dalyvavo daugelyje parodų Lietuvoje ir užsieny. Buvo pamėgęs tapyti peizažus, portretus. Yra parašęs Tapybos technikos vadovėlį.

DR. VITOLIO VENGRIO PASKAITA APIE EKSLIBRISUS

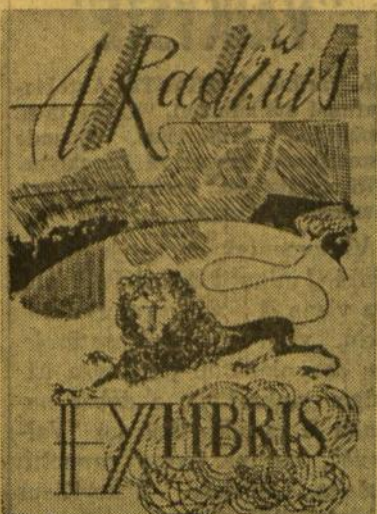
Atrodo, kad susidomėjimas ekslibrisais mūsų visuomenėje kyla. Chicagoje vykstant Gintauto Vėžio rinkinio parodai, š. m. lapkričio 23 d. Baltimorės ateitininkai sendraugiai pasikvietė savo susirinkimam kitą žymų ekslibristų rinkėją ir žinovą dr. Vitolių Vengrį, kurs supažindino su pačiais seniausiais ir naujaisiais ekslibrisais.

Prelegentas pajavairino savo paskaitą gausiomis skaidrėmis. Net 82 ekslibrisai buvo skaidrėmis parodyti ekrane. Patys pirmieji žinomi ekslibrisai buvo vokiški, priklausę Johannes Knabensbergui iš 1450-70 m. laikotarpio. Toliau 1480 metų vienuolio Hildebrand Brandenburg knygos ženklas. Matėme taip pat ir garsiojo Albrechto Duererio portretinį ekslibrisą, skirtą Nuernbergo juristui Willibald Pirkheimeriui iš 1524 metų. Buvo parodytas ir pirmasis amerikiečių ekslibrisas, skirtas Henry Dunster bibliotekai 1629 m.

Didžiausia dalis skaidrių teko lietuviškiems ekslibrisams. Buvo parodytas pats pirmasis žinomas lietuviškas knygos ženklas, Didžiojo Lieuvos Kunigaikščio Žygimanto Senojo 1518 metų super ekslibrisas. Taip pat ir Žygimanto Augusto, Petro Roizijaus, Lepno Sapiegos ir kitų 16-17 a. didikų supereklibrisai. Skaidrėse taip pat buvo visi penki žinomi to paties meto lipdomejie ekslibrisai, kurių pats pirmasis buvo 1533 m. vysk. Pauliaus Alšėniškio.

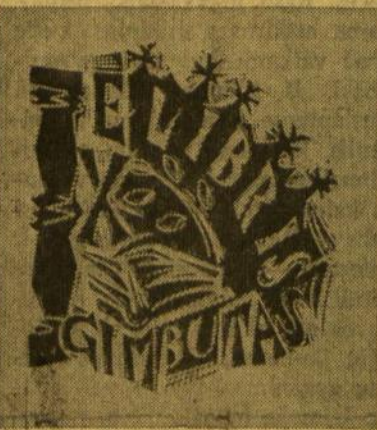
Buvo parodyti ir kitų šimtmečių ekslibrisai, atlikti F. Myliaus, P. Balcevičiaus bei H. Leibovičiaus.

Įdomu, kad ir M.K. Ciurlionis 1902 metais yra padaręs ekslibrisą savo Leipzigo konservatorijos mokslo draugui švedui Carl Viktoras Vizgreda

Telesforas Valius Ex libris

Paulson. Gaila, kad jo savininkui prieš keletą metų mirus, ekslibriso klišė buvusi išmesta ir žuvo. Tasai Ciurlionio darytas ekslibrisas dabar esąs retenybė. Bet V. Vengriui pasisekė jis nu fotografuoti ir skaidrėje parodyti. Ciurlionio ekslibrisai ir buvo pradėta visa lietuviškoji 20 amžiaus ekslibristika. Prelegentas rodė ir aiškino P. Galaunės, V.K. Jonyno, P. Augiaus, K. Simonio M. Dobužinskio, J. Burbos ir kitų darbus. Paskaitą užbaigė dabar ekslibristus tebekuriančiais V. Petravičium, Z.

Mikšiu, H. Vepštie, V.O. Virkau, T. Valium ir pavergtoj Ex libris

Filmų įvairumai

Gyvenimiškas plėšikavimas paverstas komedija

STASE SEMENIENE

Šiais neramiais, visko nuvertinimo laikais visame žemės rutuly kriminalistai tampa garsenybėmis, nes jų nusikaltimai yra tikras masinis žinių tarnybai (visai spaudai, radijui ir televizijai). Kas negirdėjo (ligi įkyrumo) apie Patty Hearst, "Squeaky" Fromme ir jos aukos tampa taipgi žymiais asmenimis (kaip tas pagrobtas olandų aukštas pareigūnas Airijoje). Žodžiu, daugelis modernių naujų nusikaltimų atlikta, didžia dalimi, norint pasigarsinti.

Tokia tai tema vystoma ir režisieriaus Sidney Lumet labai aštriai-me naujame filme "DOG DAY AFTERNOON". Filmas pagrįstas tikru įvykiu — New Yorko banko apipėšimu prieš porą metų. Atrodė, kad kiek pasiskolinta ir iš to keisto epizodo Stockholme, kai plėšikai buvo užsibarikadavę su įkaitais banke.

Tačiau Lumet, paverdamas kasdieninį įvykį komedija, įsigilina į idomius charakterius. Sonny — banko plėšikas, suvaidintas Al Pacino (iš "Godfather"), yra impulsyvus ir labai komplikuotas asmuo. Jis — gatvės "frantas", kovojęs Vietname, dabar smurtu išreikaujais pinigais, kad padėtų savo draugui. Ta jo draugystė su vyru neišmaldži, nors j's turi storulę ir spieglančią žmoną su trejeta vaikų. Priedo jis turi baisiai valdovšką motiną (momentais čia freudnizmas gerokai prasikiša). Režisierius nemėgina Sonny kaip nors analizuoti, aiškinti, jis tik žiūrovui jį pristato. Al Pacino atskleidžia vieną idomias'ų filmo charakterių, atsidomimas greta tokių didžiūnų,

Mikšiu, H. Vepštie, V.O. Virkau, T. Valium ir pavergtoj Lietuvoj didelių kūrybinių aukštumų pasiekusiais ekslibristų tarpautinių konkursų laureatais A. Kmieliausku, V. Kisarausku, O. Didelyte, M.P. Vilučiu ir kt.

A.S.

kaip Gene Hackman ar Jack Nicholson. Sonny su partneriu Sal užpuola banką prieš įstaigos uždarymą. Trečias suokalbininkas iš braimės įabėga. Ap'e apipėšimą sužinoma, banką apsupa, televizijos aparatai išsirikiuoja skersai gatvės. Fabulor rutuliojimą ir pabaigą geriau stebėti ekrane, nežinant turin'o il anksto. Filme apstu pigaus, vylingo humoro. Žiūrovas tuojaus supras, kokiais laikais mes gyvename, kai į banką telefono vietomis ateina nepadorūs pašaukimai. Taipgi filmas visai be reikalo prailgintas gal ketvirčiu valandos. Lyg norėta jį paversti dokumentiniu, kai parodoma, kaip policija ir bankas veikia tokioje situacijoje.

O pro visa kita ir vėl kaip yla pralenda toji kankinanti atrakcija — sta gaus išgarsėjimo sekundė, kai "pizzas" išvežiotojas mojuoja kaip varna ir šaukia: "Hei, aš esu žvaigždė!" Ne jaunesniems kaip 18 m.

Tik ką iš spaudos išėjo žymiausių anglų rašytojų novelių antologija

ANGLŲ NOVELĖ

Tai pirmą tokios apimties (460 pusl.) ir vertės antologija talpinanti 24 rinktines noveles, kurios pirmą kartą yra išverstos ir sudėtos į šią knygą. Jos sužavi kiekvieną skaitytoją. Antologiją paruošė ir komentarus pridėjo Povilas Gaudėys.

Užsakymus siųsti: DRAUGAS 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. Kaina \$7.00. Illinois gyventojai pridėda 5% mokesčių.

PETKUS MARQUETTE FUNERAL HOME - TEVAS IR SONUS - TRYS MODERNIOSIOS KOPLYCIOS 2533 West 71st St. Tel. G.Rovehill 6-2345-6 1410 S. 50th Ave., Cicero T.Ownhall 3-2108-09 AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Laidotuviu Direktoriat MAZEIKA & EVANS 6845 SO. WESTERN AVE. TRYS MODERNIOSIOS KOPLYCIOS AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS MAŠINOMS VIETA REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

EUDEIKIS Laidotuvių Direktoriat OOYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID TRYS MODERNIOSIOS KOPLYCIOS 4330 South California Avenue Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3 985; 4605-07 South Hermitage Avenue Telefonas V.A.rds 1-1741

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacija Nariai ANTANAS M. PHILLIPS TOMAS ir LAURYNAS LABANAUSKAS 690 S. LITUANICA AVE. Tel. V.A.rds 7-940; STEPONAS G. LACK (LACKAWICZ) IR SONGS 614 W. 23rd PLACE Tel. V.I.rginis 7-667 929 W. 6th STREET Tel. REpublic 7-1219 11629 Southwest Highway, Palos Hills, Ill. Tel. 974-4410 PETRAS BIELIONAS 640 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572 POVILAS J. RIDIKAS 1564 S. HALSTED STREET Tel. V.A.rds 7-1911 JURGIS F. RUDMIN 8319 S. LITUANICA AVE. Tel. V.A.rds 7-1138-39 VASAITIS — BUTKUS 1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. Olymple 2-1005

Not too many Christmases ago... it was the first Christmas for a little savings and loan company that had opened up on Chicago's southwest side. Old Timers used to say it was a good Christmas. Not because the little company could count its depositors in the thousands. It was more like dozens. But it was a Christmas of thankfulness, and of bright hope for the future. This year is the 66th Christmas of that same company. And today the depositors of Standard Federal Savings do indeed number in the many thousands. Many things have changed, but not our thankfulness — to them, to you, to yours — nor our bright hope for the future. Have a Very Merry Christmas. STANDARD FEDERAL SAVINGS Chicago • Downers Grove • Lombard

REDAGUOJA ST. SEMENIENE, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925-5938

PASAULIO LIETUVIŲ KATALIKŲ ORGANIZACIJŲ SAJUNGOS TARYBOS SUVAŽIAVIMAS

Pasaul. liet. kat. org. saj. tarybos suvažiavimas įvyko spalio 25 d. Toronte, Kanadoje. Po mišiu Priskelimo bažnyčioje ir bendrųjų pietų klebonijoje, 2 v. prasidėjo iškilmingas posėdis muzikos salėje.

Posėdį aidaus PLKOS pirm. dr. A. Slepetytė - Janaičienė. Į garbės prezidiumą buvo pakviesti: Lietuvos gen. kons. dr. J. Zmuidzinaitis ir ponis, Kanados liet. kat. centro pirm. dr. J. Sungaila, Toronto LB pirm. Brieta, kun. klebonas Simanavičius, OFM, Kanados liet. kat. mot. d. jos pirm. dr. O. Gustainienė, kun. Antanas, OFM, PLKOS vicepirm. A. Sungailienė ir "Moters" žurnalo redaktorė N. Kulpavičienė. Suvažiavimo posėdžio pirm. dr. O. Gustainienė ir sek. E. Vilimaitė perėmė pareigas, kun. Antanas, OFM, Kanados liet. kat. mot. d. jos dvasios vadas, buvo pakviestas įvokacijai.

Sekė sveikinimai žodžiu ir raštu. Žodžių suvažiavimo atstovus sveikino visi anksčiau paminėti garbės svečiai. Raštu sveikinimus prisuntė vysk. V. Brizgys, Lietuvos atstovas J. Kajėckas ir ponis, gen. kons. A. Šimutis ir ponis, gen. konsulė J. Daužvardienė, ALTOs pirm. dr. K. Bobelis, PLKOS dvasinis patarėjas prel. J. Balkūnas, A. P., BALFO pirm. M. Rudienė, PLKOS garbės pirm. M. Galdikienė, PLKOS įgaliotinė tarptautiniams ryšiams B. Venskuvienė, Nek. Marijos Prasišėjimo vien. vyr. sesuo Margarita, Liet. moterų klubų fed. pirm. I. Banaitienė, Amer. liet. R. Kat. mot. saj. pirm. D. Kamm, Skotijos liet. kat. mot. d. jos pirm. J. Sarafinaitė, Australijos liet. kat. mot. d. jos pirm. Adelaidė S. Pusdešrienė, Melbourne liet. kat. mot. d. jos pirm. H. Statkuvienė, Moterų Dirvos red. D.

Murray, BATUNO vicepirm. H. Kulber, O. Bažkienė, dr. O. Labanauskaitė, Toronto liet. evang. liet. d. jos pirm. M. Daubariene, Toronto skautai ir kiti. Sveikinimus perskaitė PLKOS valdybos narė V. Lušytė-Penikienė.

Pranešimus padarė: 1. PLKOS pirm. dr. A. Janaičienė, 2. Tarptautinės veiklos — PLKOS įgal. tarpt. ryšiams B. Venskuvienė (jis buvo PLKOS pirm. perskaitytas), 3. PLKOS išdo ir fondo — išd. B. Reventienė, 4. Kanados Lietuvių katalikų moterų draugijos pirm. dr. O. Gustainienė, 5. Adelaidės Lietuvių katalikų moterų draugijos pirm. S. Pusdešrienė, 6. Melbourne Lietuvių katalikų moterų draugijos pirm. H. Statkuvienė (Australijos pranešimai buvo V. Penikienės perskaityti), 7. Korpi Giedros pirm. E. Vilimaitė, 8. New Yorko Liet. kat. mot. kultūros dr. jos pirm. dr. A. Radzivanienė, E. Vilimaitė iš Chicago dar kalbėjo apie Amer. liet. R. Kat. mot. saj. dabartinę veiklą.

Po išsamių pranešimų, nekilus ilgesniems paklausimams ir diskusijoms, PLKOS tarybos posėdis baigtas Pas. kat. mot. unijos malda, kurią perskaitė įgal. Kanada A. Sungailienė.

Lietuvės katalikės asmenybės uglymas ir pareigos šeimoje bei visuomenėje

Po trumpos pertraukos ir atgaivos, dalyvės ir svečiai perėjo į Priskelimo parapijos didžiąją salę, kur vyko antroji suvažiavimo dalis — pokalbis Tarptautinių moterų metų proga. Jo metu buvo paliestos trys temos, kurias

moderatore ir antrosios suvažiavimo dalies vadove buvo dr. A. Lukienė.

Pabaigoje atstovė sveikino Kanados LB pirm. J. Simanavičius, Dr. A. Janaičienė, PLKOS tarybos suvažiavimo atstovių vardu, žodžiu kreipėsi į brolius ir seses pavergetoje Lietuvoje. Šis sveikinimas bus perduotas per radiją.

Meninėje programoje pirmą kartą pasirodė Toronto lietuvaičių oktetas, darniai padainavęs visą eilę harmonizuotų liaudies dainų. Suvažiavimą uždarė dr. O. Gustainienė ir visus pakvietė prie vaišių stalo.

Suvažiavimą globojo ir nuosirdžiai atstovėmis, vaišėmis ir įvairiais su posėdžiais susijusiais reikalais rūpinosi Kanados Liet. kat. mot. dr. jos valdyba.

Katz, gimęs Brooklyne, bet gyveną Romoje, buvo nubaustas 14 mėn., Ponti ir Pan Cosmatos — po 7 mėn. kiekvienas. Visos bausmės buvo suspenduotos, pranešė teismas.

Grafiene Eleonora Kossignane, mirusio popiežiaus dukterėčia, iškėlė bylą už kriminalinį šmeižtą visiems trims, kai Italijoje buvo pradėtas rodyti filmas "Mas-

sacre in Rome", pagrįstas Katzo knyga "Death in Rome".

Tiek knygoje, tiek ekrane Katz tvirtina, kad Popiežius Pijus nesistengė sulaukyti nacių nuo nekaltų piliečių nužudymo, kai tie civiliai buvo sučiupti už italų partizanų nužudytus 33 vokiečių kareivius Romos vidurmiesty.

Ponti ir dvejetas kitų nubausti už šmeižtą

Romos teismas neseniai nubaudė amerikietį rašytoją Robert Katz, filmo gamintoją Carlo Ponti ir režisierių George Pan Cosmatos už Popiežiaus Pijaus XII apšmeižimą knygoje ir filme apie 1944 nacių 335 piliečių nužudymą Romoje.

NARŪNĖS "VAIKYSTĖ"

J. Narūnė, VAIKYSTĖ. Autobiografiniai atsiminimai. Kalba ta's Leonardas Žitkevičius. Spaudė Pranciškonių spaustuvė Brooklyne. 1975 m., 164 psl., kaina \$5. Knyga gaunama "Drauge".

Viešomeninėje laikraštiniame Janina Narūnė-Pakšienė yra viena produktyviausių autorė, ypač vaikų literatūroje. Šiuo dešimtmėčiu jos knyga už baigta rankraštyje, o dabar netenai iš spaudos išėjo jos "Vaikystė", tau'ne juosta papuoštų viršeliu, Leonardo Žitkevičiaus aisyta kalba.

Narūnė sugeba sklandžiai rašyti ir ji pažįsta vaikų psichologija. Ji yra mokytojavusi, ruošusi vaidinimus, dirbusi Lietuvos Vaiko draugijoje, bendradarbiaus "Motinos ir Vaiko" žurnalo numeriuose, rašus i daugybę Lietuvos dienraščių, laikraščių žurnalų, daug dirbusi visuomeninėje srityje. Siem ji jau atšventė 80 m. sukaktį, bet dar plunksną stipriai laiko rankose. Tame amžiuje gal net ypatingai ryškūs vaikystės atsiminimai, ir jai šiame veikalke juos pavyko gyvai atkurti.

Ši knyga apima jos gyvenimo laikotarpį nuo pat pirmosios vaikystės iki ketvirtos klasės gimnazistės. Rašo ji vaizdais. Eksudama atskirus atsitikimus, kurie ypač vaikams bus savi, gyvenimiški, iš tikrovės išaugusieji. Puslapiuose tikrovinis vaikų pasaulis. Jei kitose panašiu atsiminimų knygose daugiausia vyrąja kaimas, tai čia daugiau miestelis — Balninkai, o pabaigoje ir miestas — Panevėžys. Čia atspindi nebe kaimo dirvos, o Lietuvos aristokratų salonai, klebonijų jaukuma, išrususieji žmonių gyvenimas, įvykiai vaidinimo šeimoje, bei vis dėlto — provincija.

Tačiau beauganti mūų autorė nebuvo atšveta nuo savo tautos kamieno. Palaikomas ryšys su kaimu ir jaučiamas lenkiškos kultūros palietos šeimos lietuviškas, ypač veikiant patarijoms parapijos kunigams. Nors užgriebiamas caristinės okupacijos laikotarpis, dviejų kultūrų susidūrimas, tačiau tas autorės neišmuša iš pasirinkto plano — duoti knygą vaikams, paaugliams rašyti jiems patrauklia gyva kalba ir vaizduoti įvykius iš jų pasaulio. Gal ši bus viena iš geresniųjų jos tos rūšies knygų. Ji tikrai įdomi vaikams moksleiviams, bet nėra nuobodė net ir suaugusiam, kaip atskleidžianti praeito šimtmečio paskutinius metus ir šio šimtmečio pirmo dešimtmečio pradžią Aukštaitijoje — Balninkuose, Apykščiūose, Panevėžy.

Vaidzdeliai trumpi, su patraukliomis antraštemis, kaip pvz. Raudoni bateliai, Liubinaivos dvarė, Pagunda, Pirmoji nuodėmė, Viktutė atvažiuoja, Sudiav, kvietkeli, Vaidinimas už spintos, Mūsų pensjonas, Revoliucijos metai, Pas generolienė ir kt.

Visam leidiny vyrąja tas M. Pečkauskaitės stiliaus taurumas, ugdantieji nuotykių: maitinamas kvailutis, vaišinami padegėliai, auginamas rastas pamatinukas, sunkenė aplinkybėse išvengiama melo, iš kitos pusės — atstumiančiai vaizduojamas tinginėlis mokinukas.

Kaip galėdama, autorė vengia kalbos banalumo, panaudodama net reto vaizdumo posakius, kaip: kūlėsi širdis, krušnūs salotai, apdrėbė uogiene, pliaupė lietus, vos vapoliojo iš išgąščio, kelias — išmalta bliurė, išgūrinio i miška, Alena patenkinta nusivengė... Jauniausiems skaitytojams tie turtingesnieji posakiai gal ir bus šoks toks apsunkinimas, bet iš kitos pusės bus ir žodyno praturtinimas.

Besistengdama įvesti gyvenimo tikrovę, autorė tar-

Marija Krauchunienė prie Lietuvos moterų federacijos Chicago klubo paruoštos lietuviškos eglaitės ir stalo su lietuviškais patiekalais, primant konsularinio korpuso ponias Liet. taut. namuose. Nuotr. A. Plausinaičio

CHICAGOS LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBO KALĖDINĖ ŠVENTĖ

Lietuvių tautiniuose namuose gruodžio 10 d. susirinko klubo narės su viešniomis gražiai išpuoštoje salėje pietums.

Programą pradėjo klubo pirm. Silvija Petrošienė, pasveikindama atvykusias ir priekalėdini susirinkimą — pobūvi.

Trumpą prazmingą šventikos nuotaukos žodelį tarė klubo garbės pirm. gen. konsulė Juzė Daužvardienė.

Tradiciniu būdu — su uždegta žvakė rankoje buvo iškvistos ir pagerbos vad. "Life" narės, kurių klube yra 17. Didelė dalis jų dalyvavo kalėdiniam pobūvyje: B. Ambrose, O. Biežienė, E. Eudeikienė, G. Giedraitienė, H. Kal, A. Kazanaušienė ir kit.

paš kaimo žmonių kalboje vartoja tarmiškuosius posakius. Tai turi ir gerų, bet ir vaikui sunkinančių savybių.

Aplamai, knyga gyvai parašyta, smagi skaityti, joje daug vaizdžių įvykių ir dialogų, viskas sukasi apie vaikų pasaulį, lygiagreta ir jų santykiuose su suaugusiais šeimos nariais ir kitais artimaisiais. Gaila, kad yra viena kita korektūros klaida, bet jų ne tiek daug. Šį leidinį perskaičius lauks naujo, knygos gale Narūnės pažadėtos "Jaunystės", kuri prasidės nuo ketvirtos klasės gimnazistės pasakojimų. J. Pr.

Klubo pirmininkė pristatė dabartinę valdybą: vicepirm. B. Kezes, išd. Aldona Torok, sek. B. Dodge, fin. sek. G. Zayner, korrsp. sek. Alina Lipskienė, istorikė — Marija Rudienė.

Taipgi buvo įvesdintos naujai įstojusios narės, kurių buvo per tuziną: P. Bardienė, A. Zagiela, B. Kasarski, V. Kentra, T. Kuzienė, V. Lapienė, B. Nebereza, J. Pupelienė, Pr. Ragienė, L. Satkoff, S. Uginchus, L. Vešota, S. Whelan.

Labai maloniai nuteikė atvykusias vaikučių (su taut. drabužiais) iš Brighton Parko choras, kuris nuotaikingai su mimika ir gestikuliacija padainavo kalėdines giesmes. Muz. Faustui Stroliui diriguojant jie traukė "Tyliaja nakti" (publikai pritariant). "Štai, atėjo vėl Kalėdos", "Didis džiaugsmas", "Pilnatis pro langą žiūrėti", "Sveikas, Jėzau" ir "Vėjelis žaidžia snagėmis". Taipgi jie pašoko kalvelę, suktnį, vėdarą ir subatėlę.

Pabaigai buvo pravesta loterija, kurios pelnas skiriamas šalpai.

Pobūvio šeimnininkės — "hostesses" — buvo: Donna Albrigtnani, Dalia Bobelienė, Aldona Brazienė ir Jean Vance.

LIETUVOS DUKTERYS APLANKE SENELIUS OAK FOREST LIGONINĖJE

Iš anksto susitarusios su ligoninė būrelis čekigiečių gruodž. 11 d. I val. popiet nuvažiavom į Oak Forest, kur gavome visų tame, galima sakyti, mieste gyvenančių lietuvių sąrašą, kuriame figūravo 27 pavardės. Sūradome mūsų išpozicijon paskirtą salę. Dalis atvykusių pradėjo dengti stalus o likusios išiskirstėme po pastatus, kuriuose, tur būt, nekylsiu, sakydama, paskutinę šioje žemėje gyvenamą vietą susirado saujelė mūsų tautiečių. Siūpresnius, susodinuos i ligonų kėdes, suvėžėme i salę ir sugrupavome aplink stalą, ant kurio jau buvo sudėti lašniuočiai, lietuviški sūriai, pyragai ir saldainiai. Stalas buvo gražiai išdekoruotas žvakėmis ir kalėdiniais ornamentais.

Draugijos pirm. Em. Kiielenė senelius pasveikino, palinkėdama sveikatos ir stiprybės. Apgailestavo, kad kun. F. Gureckas serga ir šiais metais negali šioje šventėje dalyvauti. Visos dalyvės laukėme su seneliais plotkeles ir linkėjome vieni kitiems linksmų šv. Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų.

Seneliams besivaišinant, giedojome kalėdines giesmes ir dainavome lietuviškas dainas. Visiems buvo malonu pasiklausti, kai Oak Forest ligoninės gyventoja Adelė Kungis padainavo senų lietuviškų dainų. Visi seneliai buvo apdovanoji maža pinigine suma.

Silpnesnius, kurie nepajėgė iš lovos išlipti, aplankėme palatose, nunešdamos po lėkštę saldumynų ir dovaną pinigais. Buvo liūdna, kai iš sąrašo tonas išbraukti vieną pavardę: Jonas Ivinskis iškeliavo amžinybėn.

Kai išsivuošėme grįžti namo, lauke buvo tamsu, šalta ir niūru, bet mes grįžome su giedria nuotaika, tikėdamos, kad ši diena Oak Forest ligoninėje — prie glaudoje esantiems lietuviams buvo šviesesnė už kitas.

Šioje kalėdinėje šventėje dalyvavo: dr. jos pirm. E. Kiielenė, vicepirm. ir socialinio skyr. pirm. H. Žitkienė, R. Bagdonienė, E. Briedienė, A. Jadviršienė, O. Lukienė, R. Smolinskienė, S. Toliušienė ir E. Vilkienė.

H. Z.

Gražių ir talkingų bendradarbiavimų žengia i naujuosius metus Liet. mot. federacijos Chicago klubo ir Chicago moterų klubo (didžiumoje įsigimū) narės. Iš k. J. Kerlienė, L. Dargienė, M. Marcinienė, A. Lipskienė, M. Krauchunienė, P. Masiloiienė, P. Juškienė ir St. Semeniene. Nuotr. Z. Degučio

Ona Pankienė, Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus sekretorė, priima "Ziburų" komplektus iš Kazimiero Mikovičiaus, kuris buvo vienu laiku jų leidėju.

Mokytoja Grasilija Meliuvienė, lietuvių vaikų piešimo parodos organizatorė, įteikia Danieliui Ivanauskaičiai iš Cleero II-ąją premiją iš 7-10 m. vaikų grupės. Paroda buvo surengta 25 m. vaikų laikraščiui "Eglutė" atžymėti Jaunimo centre, Chicagoje.